

UCHWAŁA NR 75/XVII/08 RADY GMINY RUTKI

z dnia 26 sierpnia 2008r.

zmieniająca uchwałę w sprawie Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2005 - 2015.

Na podstawie art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2008r. Nr 115, poz. 728) i art. 4¹ ust. 2 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2007 r. Nr 70, poz. 473, Nr 115, poz. 793 i Nr 176, poz. 1238) uchwala się, co następuje:

§ 1. Załącznik Nr 1 do uchwały Nr 89/XXI/05 Rady Gminy Rutki z dnia 18 lutego 2005r. w sprawie przyjęcia Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2005-2015 otrzymuje brzmienie zgodnie z załącznikiem do uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

PRZEWODNICZĄCY
Rady Gminy

mgr Jarosław Targoński

Załącznik Nr 1
do Uchwały Nr 75/XVII/08
Rady Gminy Rutki
z dnia 26 sierpnia 2008r.

***GMINNA STRATEGIA
ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
W GMINIE RUTKI NA LATA 2005-2015***

-SIERPIEŃ 2008-

SPIS TREŚCI

1. WSTĘP.....	4
2. CEL I PROCES TWORZENIA STRATEGII.....	6
3. CHARAKTERYSTYKA GMINY.....	11
3.1. PODSTAWOWE INFORMACJE O GMINIE	11
3.2. STRATEGICZNE KIERUNKI ROZWOJU.....	15
3.3. SYSTEM POMOCY SPOŁECZNEJ W GMINIE RUTKI.....	17
3.4. ŹRÓDŁA PODSTAWOWYCH PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH I ICH IDENTYFIKACJA.....	23
3.5. KAPITAŁ SPOŁECZNY GMINY RUTKI.....	43
4. KIERUNKI ROZWOJU GMINY RUTKI.....	47
4.1. WIZJA.....	47
4.2. CELE.....	48
4.3. REALIZACJA CELÓW STRATEGICZNYCH W GMINIE RUTKI.....	50
5. ZARZĄDZANIE REALIZACJĄ STRATEGII.....	61
5.1. MONITORING STRATEGII.....	62
5.2. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA.....	62
6. REALIZACJA STRATEGII W LATACH 2008-2009	63
7. ZASADY REALIZACJI STRATEGII.....	65
UWAGI KOŃCOWE	

1. WSTĘP

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Rutki została opracowana w miesiącu lutym 2005r. na lata 2005-2015. Dokument, który został przyjęty przez Radę Gminy w drodze uchwały, stanowił podstawę do realizacji względnie trwałych wzorów interwencji społecznych podejmowanych w celu poprawy problemów społecznych występujących w obrębie gminy Rutki. W wyniku poszerzających się problemów społecznych oraz na podstawie opinii i oceny społecznej dokonanej podczas spotkania ze społecznością gminy stwierdzono, że uchwalona strategia wymaga aktualizacji oraz opracowania jej według standardów partycypacji społecznej wraz z zespołem reprezentującym społeczność lokalną. Pracę warsztatową oraz zbieranie materiałów rozpoczęto w lutym 2008r. a zakończono w lipcu 2008r.

O jej prezentowanym kształcie zdecydowała również różnorodność problemów społecznych występujących w gminie, a także konieczności wzięcia pod uwagę także innych aktów prawnych, które mają istotny wpływ na konstrukcję dokumentu i rozwiązywanie zadań społecznych w przyszłości. Są to m.in.:

1. Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. Nr 96, poz. 873 z późn. zm.),
2. Ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (Dz. U. Nr 122, poz. 1143 z późn. zm.),
3. Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. Nr 99, poz.1001),
4. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2002 r. Nr 147, poz.1231 z późn. zm.),
5. Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. Nr 123, poz. 776 z późn. zm.),
6. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2005 r. Nr 179, poz. 1485).
7. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2005 r. Nr 180 poz.1493).
8. Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. Nr 64, poz. 593 z późn. zm.).

Oprócz w/w aktów prawnych przy realizacji strategii zachodzi potrzeba odwołania się również do ustaw i aktów wykonawczych z zakresu ochrony zdrowia, oświaty i edukacji publicznej, budownictwa socjalnego.

W związku z tymi wszystkimi elementami powstał nowy – zaktualizowany przy pomocy samorządu i zespołu roboczego nowy dokument strategii składający się z 7 rozdziałów, które kolejno ujmują proces dochodzenia do prezentowanego dokumentu, charakterystykę gminy w kontekście jej dzisiejszych problemów /potrzeb. Rozdział czwarty prezentuje kierunki rozwoju gminy, opierając się na istniejących aktach i programach stworzono wizję, cele ogólne i operacyjne do realizacji przez tę strategię. Następne rozdziały prezentują sposób zarządzania i monitorowania efektów oraz plany/programy/projekty szczegółowe do najbliższej realizacji w latach 2008-2009.

Dzięki takiej konstrukcji dokument ten nie tylko jest żywym obrazem potrzeb i problemów, ale stwarza szansę na stałe uzupełnianie go poprzez nowe plany/programy w kolejnych latach oraz sprawdzanie efektywności pracy wszystkich osób/grup/instytucji zaangażowanych w budowanie integracji społecznej na terenie gminy.

2. CEL I PROCES TWORZENIA STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH.

Samorząd Gminy Rutki dostrzegł konieczność sformułowania strategicznych kierunków rozwoju gminy, wynika to z założenia, że stabilna i długofalowa realizacja opracowanych programów przyniesie dużo lepsze efekty, niż działania inwestycyjne. Istotne jest również to, że strategia rozwoju gminy jest szansą na stworzenie długofalowej wizji rozwoju gminy oraz koordynację i hierarchizację działań. Dokument ten pozwoli też we właściwy sposób i w odpowiedniej kolejności rozwiązywać problemy, a także przewidywać niektóre z nich, zanim się pojawią. Dzięki aktualizacji uchwalonej strategii jest szansa na zwiększenie wiarygodności gminy wobec partnerów zewnętrznych. Dokument ten daje ogromne możliwości promocji gminy a także podkreśla, że planowanie strategiczne przyczyni się do przygotowania społeczności lokalnej do nadchodzących zmian.

Przy aktualizacji strategii rozwiązywania problemów społecznych należy zwracać uwagę na to, by poczynione działania pozwoliły na rozwiązanie problemu i poprawę efektywności podejmowanych działań. Proces ten jest dynamiczny, ciągły, a jego efekty wdrożeniowe zależą od konsekwencji, zaangażowania ludzi i samorządu oraz od umiejętności i otwartości we wprowadzaniu konkretnych korekt w uchwalonej strategii.

Do aktualizacji strategii niezbędne były następujące założenia:

- Ocena dotychczasowych rozwiązań, monitoring zadań w zakresie rozwiązywania problemów społecznych poprzez społeczność gminy
- Ocena dokumentu strategii zgodnie ze standardami oceny w programie PPWOW (14 kryteriów)
- Uspołecznienie procesu budowy strategii, a więc zaangażowanie w pracę przedstawicieli samorządu, podmiotów gospodarczych, organizacji społecznych i lokalnych liderów, itp. poprzez promocję warsztatów strategicznych i powołanie zespołu z osób chętnych
- Posiadanie wyraźnie określonego miejsca strategii w strukturze istniejących oraz planowanych dokumentów.

Sformułowane w ten sposób założenia zrealizować można poprzez wykorzystanie metody wspólnego planowania, która spełnia te wymogi. Metoda ta bowiem pozwala na połączenie wysiłku zespołu ludzi z odbiorcą strategii, czyli społeczeństwem, które w tym przypadku reprezentowane jest przez radnych, pracowników urzędu gminy i lokalnych liderów.

Koncepcja strategii powstała jako opracowanie zespołowe, przy partnerskim udziale mieszkańców gminy, przedstawicieli Urzędu Gminy, organizacji pozarządowych, lokalnych liderów oraz zespołu powołanego ds. aktualizacji strategii. Podstawą tej koncepcji były przeprowadzone

wcześniej warsztaty wśród liczących się środowisk gminy i jej liderów, a także opracowane przez te środowiska potrzeby społeczne gminy, plany rozwoju oraz zadania i cele rozwoju gminy.

Na podstawie wymienionych wyżej danych wyjściowych, określone zostały wszystkie ważne obszary problemowe oraz preferencje rozwojowe wynikające z istniejących uwarunkowań. Wykorzystano również posiadane zasoby badań ankietowych, raportów i dokumentów dotyczących integracji społecznej w gminie.

Strategia obejmuje problemy, które mogą być podstawą do sporządzenia długo-, średnio- i krótkoterminowych planów działań, w których priorytety i cele strategiczne znajdują wyraz w postaci konkretnych zadań na poszczególne lata. Przedmiotem opracowania jest obszar całej gminy Rutki.

Strategia rozwoju gminy Rutki obejmuje cele, których realizacja sięga 10 lat, a więc obejmuje lata 2005-2015.

Od uchwalenia Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych gminy Rutki na lata 2005 – 2015 minęło 3 lata. Strategia jest dokumentem wymagającym stałej aktualizacji. Zmienia się sytuacja społeczna i gospodarcza, zmianie ulegają również warunki życia mieszkańców gminy. Aby skutecznie zaplanować dalszy rozwój Gminy – trzeba najpierw prawidłowo zdiagnozować potrzeby lokalnej wspólnoty samorządowej. Wskazać mocne i słabe strony Gminy. Proces wypracowywania gminnych strategii powinien być procesem uspołecznionym, czyli takim, który polega na włączeniu już na samym początku tego procesu szerokich grup mieszkańców, co prowadzi do przemiany całej społeczności i wykreowania dodatkowych niewymiernych efektów.

Strategia musi być akceptowana przez mieszkańców gminy jako ich dzieło i ich własna koncepcja przyszłości. Mieszkańcy gminy powinni, więc być jej współautorami. W sprawach, które dotyczą ich samych są oni najlepszymi ekspertami i mają prawo współtworzenia strategii, są także materialnie zainteresowani przyszłością swojej gminy. Dlatego tak ważną sprawą jest autentycznie społeczny sposób budowania strategii. Jest oczywiste, że im więcej osób zaangażuje się w proces budowania strategii i im bardziej będą się one z nią utożsamiały, tym większa będzie szansa na jej pomyślną realizację.

W dniu 10 marca 2008r. Zarządzeniem Nr 3/08 Wójta Gminy Rutki został powołany Zespół Zadaniowy w celu aktualizacji Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w osobach:

LP.	Imię i nazwisko	Nazwa Instytucji /organizacji
1	Marianna Łażewska	Sprzedawca, Radna Rady Gminy Rutki
2	Jarosław Targoński	Radny Gminy Rutki

3	Małgorzata Kłoskowska	Wicedyrektor Szkoły Podstawowej w Rutkach
4	Przemysław Chojnicki	Dzielnicowy Posterunku Policji w Rutkach
5	Marek Pieńkowski	Kierownik Świetlicy Wiejskiej
6	Dariusz Modzelewski	Radny Gminy Rutki
7	Halina Kłoskowska	Dyrektor Gimnazjum w Rutkach
8	Janusz Gronostajski	Nauczyciel Gimnazjum w Rutkach
9	Krzysztof Mateuszczyk	Radny Gminy Rutki
10	Marek Chrzanowski	Przedstawiciel Parafii Św. Anny w Rutkach
11	Sławomir Długozima	Przedstawiciel Parafii Św. Anny w Rutkach
12	Iwona Kalinowska	Kierownik Ośrodka Pomocy Społecznej w Rutkach
13	Anna Dąbrowska	Pracownik Ośrodka Pomocy Społecznej w Rutkach
14	Anna Trypuć	Pracownik Ośrodka Pomocy Społecznej w Rutkach
15	Bożena Gołaszewska	Pracownik Ośrodka Pomocy Społecznej w Rutkach
16	Michał Mażewski	Student
17	Henryk Smętek	Emeryt
18	Bogdan Zaręba	Przedstawiciel Służby Zdrowia
19	Teresa Gronostajska	Sekretarz Gminy

Zadaniem Zespołu było zidentyfikowanie problemów, potrzeb i oczekiwań społeczności lokalnej gminy Rutki oraz wypracowanie propozycji zmian zapisów w Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych.

Aktualizacja strategii – to proces społeczny angażujący mieszkańców, a powstały w jego wyniku efekt – to produkt w postaci pisemnego dokumentu. Aktualizacja strategii rozwoju problemów społecznych w gminie Rutki polegała na:

- przeprowadzenie konsultacji społecznych oceniających istniejącą strategię i badających problemy społeczne wśród mieszkańców gminy w formie spotkań z mieszkańcami gminy;
- zaangażowaniu różnorodnych uczestników – liderów lokalnych reprezentujących społeczność gminy i samorząd do utworzenia zespołu;
- ogłoszenie o promocję odbywających się warsztatów społeczności gminy;
- liderzy lokalni uczestniczyli w warsztatach ukierunkowanych na rozwiązanie określonych problemów, zatwierdzali wyniki każdego etapu pracy przygotowywali wnioski do następnych etapów;

- pracy konsultanta, który moderował przebieg warsztatów i dopracowywał materiał od strony merytorycznej w okresach pomiędzy warsztatami;
- wykorzystaniu wszystkich dokumentów strategicznych, planów, raportów, analiz dotyczących problemów społecznych do przygotowania dokumentu strategicznego.

W miesiącu lutym 2008r. odbyły się spotkania mieszkańców we wszystkich sołectwach gminy (41 sołectw). Konsultacje z mieszkańcami gminy pozwoliły zebrać problemy, oczekiwania i potrzeby dostrzegane przez społeczność lokalną, w zakresie polityki społecznej, występujące w gminie Rutki (zostały one spisane przez osoby uczestniczące w spotkaniach).

W dniu 28 lutego 2008r. w Urzędzie Gminy Rutki odbyło się spotkanie konsultacyjno - promocyjne, w którym uczestniczyli Wójt Gminy, radni i sołtysi Gminy, kierownicy jednostek podległych urzędowi, przedsiębiorcy działający w Gminie, rolnicy oraz przedstawiciele organizacji pozarządowych. Podjęto wówczas decyzję o tworzeniu zespołu d.s aktualizacji strategii oraz wskazano najważniejsze trudności do objęcia planami strategii.

Kolejny warsztat strategiczny odbył się 18 marca 2008r.

Cel warsztatu:

- przygotowano zespół do prac nad aktualizacją strategii (zapoznano uczestników z metodologią opracowania strategii). Wypracowano diagnozę sytuacji społecznej w gminie oraz dokonano analizy problemów i zasobów społecznych występujących w gminie, widzianych z perspektywy różnych podmiotów, mających wpływ na integrację społeczną.

Warsztat 15 kwiecień 2008r

Cel warsztatu:

- aktualizacja strategii rozwiązywania problemów społecznych poprzez:
 - przeanalizowanie zasobów społecznych instytucjonalnych i pozainstytucjonalnych w gminie i poza gminą oraz zasad rozwoju społecznego w gminie
 - przeprowadzenie analizy silnych i słabych stron polityki społecznej w Gminie Rutki oraz dokonano identyfikacji szans i zagrożeń płynących z otoczenia zewnętrznego – analiza SWOT.
 - określenie wizji rozwoju gminy pracując w małych zespołach.

Warsztat 14 maj 2008r.

Cel warsztatu:

- aktualizacja strategii rozwiązywania problemów społecznych poprzez:
- identyfikację obszarów problemowych i celów strategicznych w Gminie Rutki.

Identyfikacja głównych obszarów problemowych w sferze pomocy społecznej w gminie Rutki dokonana została na spotkaniu zespołu problemowego. Przeanalizowano również możliwości oraz ograniczenia istniejące w samym systemie pomocy społecznej jak i poza nim. Pozwoliło to określić rzeczywisty obraz warunków realizacji strategii i formułowania programów operacyjnych w gminie. Dokonując kolejnych przybliżeń, na zasadzie konsensusu, wyodrębnione zostały główne obszary problemowe i wynikające z nich cele strategiczne.

Podczas ostatniego warsztatu wypracowano nowe programy, projekty do tworzenia dokumentu strategii, by w lipcu zakończyć proces jego tworzenia i poddać go ocenie i konsultacji społecznej w gminie.

3. CHARAKTERYSTYKA GMINY RUTKI

3.1. Podstawowe informacje o gminie

Gmina Rutki położona jest w centralnej części województwa podlaskiego, w powiecie zambrowskim – jako gmina wiejska. Od północy graniczy z gminą Wizna, od wschodu z gminą Zawady, od południowego wschodu z gminą Kobylin Borzymy, od południa z gminami: Kulesze Kościelne i Zambrów, od zachodu z gminami: Zambrów i Łomża. Powierzchnia gminy wynosi 200,2 km², co stanowi 20 020 ha. Pod względem administracyjnym gmina Rutki do 31.12.1998r. należała do województwa łomżyńskiego, natomiast od 01.01.1999r. należy do województwa podlaskiego.

W skład gminy wchodzi 46 miejscowości posiadających nazwy, zgrupowanych w 41 sołectwach. Osadnictwo wiejskie jest mocno zróżnicowane zarówno pod względem wielkości jak i wyposażenia usługowego. Najludniejszymi miejscowościami są: Rutki Kossaki – 1336 mieszkańców i Grądy Woniecko – 910 mieszkańców. Najmniej osób zamieszkuje w miejscowości: Rutki Jatki -21 osoby i Kalinówka Wielobory - 19 osób. Na terenie gminy występuje ogółem 1547 domostw a liczba rodzin zamieszkujących teren gminy wynosi 1738.

Średnie dochody na głowę mieszkańca wynoszą 371,08 zł. Natomiast całkowita wartość budżetu gminy w 2006 wyniosła 11 910 520,74 zł jako dochody i 11 407 358,38 jako wydatki, w roku 2007 wyniosła 12 237 792,11 zł jako dochody i 11 525 528,99 zł jako wydatki.

Według podziału fizyczno-geograficznego Gmina Rutki położona jest w zasięgu dwóch mezoregionów: Kotliny Biebrzańskiej i Wysoczyzny Wysokomazowieckiej. Kotlina Biebrzańska zajmuje północną część gminy. Jest to rozległe, zabagnione obniżenie, które w okresie zlodowacenia wiślańskiego funkcjonowało jako pradolina, odprowadzająca wody lodowcowe płynące w kierunku południowym do Narwi. Wysoczyzna Wysokomazowiecka ograniczona jest od północy Kotliną Biebrzańską, od wschodu Doliną Górnej Narwi i kompleksem lasów Czerwonego Boru od zachodu. Teren gminy Rutki należy do wschodniej (podlaskiej) dzielnicy klimatycznej. Klimat jest tu surowszy i bardziej zmienny niż w Polsce centralnej. Jest to bowiem strefa ścierania się wpływów klimatu nadmorskiego z klimatem kontynentalnym. W obszarze gminy znajdują się dwa rezerваты przyrody: „Bagno Wizna I” i „Bagno Wizna II”. Rezerваты te utworzone zostały w roku 1967 na obszarze zmeliorowanego kompleksu torfowiskowego.

Na terenie gminy Rutki dominuje zabudowa zagrodowa. W miejscowości Grądy Woniecko będącej osiedlem po zlikwidowanym Kombinate Państwowych Gospodarstw „Wizna” występuje prawie wyłącznie zabudowa wielorodzinna. Stan techniczny budynków wielorodzinnych w Grądach Woniecko nie jest zadowalający, wymagają one modernizacji. W pozostałych wsiach przeważa

budownictwo jednorodzinne. Mieszkania w gminie Rutki posiadają przeciętny standard w porównaniu do mieszkań z terenu całej Polski. Odnosi się to do wszystkich urządzeń z wyjątkiem gazu sieciowego.

Gminą Rutki obsługują drogi o znaczeniu międzynarodowym, krajowym, regionalnym i lokalnym. Miejscowości gminy zaopatrywane w wodę są z czterech wodociągów grupowych. Sieć kanalizacji występuje jedynie w miejscowościach Grądy Woniecko i Rutki. Gmina zasilana jest w energię elektryczną liniami niepowietrznymi.

Cała gmina ma dostęp do telefonii, której usługi świadczone są głównie za pośrednictwem Telekomunikacji Polskiej S.A., a także firmy „Szeptel”.

W obrębie gminy Rutki znajdują się tereny o wybitnych walorach turystycznych i wypoczynkowych. Dolina Narwi to doskonały rejon do uprawiania turystyki i sportów wodnych. Narew jest jednym z piękniejszych szlaków kajakowych w Polsce. Biebrzański Park Narodowy, Narwiański Park Narodowy i Łomżyński Park Krajobrazowy, znajdujące się w bezpośrednim sąsiedztwie gminy stanowią doskonałą bazę turystyki edukacyjnej. W związku z tym wytoczony został szlak rowerowy łączący się ze szlakami rowerowymi w gminie Wizna, Zawady i Piątница zapewniając połączenie tras turystycznych z położonym w najbliższym sąsiedztwie Biebrzańskim Parkiem Narodowym i Łomżyńskim Parkiem Krajobrazowym Doliny Narwi.

Potencjał do rozwoju funkcji turystycznej stanowią też obiekty o wybitnym znaczeniu jako zabytki architektoniczno-historyczne, jak np. kościół narodowy XVI wieku w Rutkach. W miejscowości Rutki znajdują się także drewniane i murowane domy pochodzące z przełomu XIX i XX wieku oraz pamiątkowy pomnik – obelisk z napisem: „Polegli za ojczyznę Nieznani Żołnierze Powstania Styczniowego 1863r. „Zachowały się także fragmenty przedwojennej synagogi wmurowane w gruntownie przebudowany dom.

Sytuacja demograficzna

Według danych Ewidencji Ludności Urzędu Gminy Rutki na koniec roku 2007 obszar gminy zamieszkiwało 6243 osób. Poniższa tabela przedstawia zmiany w liczbie mieszkańców na przełomie trzech ostatnich lat.

Tabela Nr 1 Liczba mieszkańców z podziałem na płeć i wiek

ROK	Ogólna liczba mieszkańców	Z tego:						
		mężczyźni	kobiety	0-17 dzieci	W wieku produkcyjnym		W wieku poprodukcyjnym	
					mężczyźni	kobiety	mężczyźni	kobiety
2005	6335	3249	3086	1549	2090	1668	379	649
2006	6277	3237	3040	1490	2094	1681	378	634
2007	6243	3211	3032	1455	2097	1696	374	621

Analizując tabelę Nr 1 dotyczącą liczby mieszkańców z podziałem na płeć i wiek można zauważyć niekorzystne zjawisko tendencji spadkowej, która w ostatnich latach ulega stopniowemu nasileniu. Zmniejszenie to związane jest z odpływem ludności najczęściej do okolicznych miast i wyjazdów zagranicznych w poszukiwaniu pracy.

Tabela Nr 2 Wskaźniki przyrostu naturalnego

	Rok 2005	Rok 2006	Rok 2007
Liczba ludności	6335	6277	6243
Urodzenia	67	75	74
Zgony	85	82	76

Tabela Nr 2 dane dotyczące liczby ludności, liczby urodzeń i zgonów możemy zaobserwować także niekorzystne zjawisko jakim jest ujemny przyrost naturalny, który prawdopodobnie utrzyma się w przyszłości. W tej sytuacji pozytywnym zjawiskiem wydaje się fakt, że liczba urodzeń na przestrzeni tych lat jest na zbliżonym poziomie.

Tabele przedstawiają stopniowe wyludnienie co wpływa obecnie na sytuację gospodarczą. Należy zatem podjąć działania mające na celu zahamowanie tego niekorzystnego zjawiska.

Sytuacja gospodarcza

Gmina Rutki ma charakter rolniczy, funkcjonuje 807 gospodarstw rolnych. Użytki i lasy zajmują 95% powierzchni ogólnej. Przeważają gospodarstwa od 5 do 10 ha. Główne kierunki produkcji roślinnej to produkcja zboża, kukurydzy i łąkarstwo. Produkcja zwierzęca zajmuje się hodowlą bydła mlecznego i opasowego, a także trzody chlewnej. Większość tj. 70% ludności pracuje

we własnych gospodarstwach rolnych. Tereny leśne na terenie gminy zajmują około 3 804 ha, co stanowi niemal 18% ogólnej powierzchni i stawia gminę w rzędzie małych gmin.

Według wykazu przedsiębiorców w gminie Rutki rozwija się tu drobny handel i usługi. Według danych gminy wynika, że na terenie gminy jest zarejestrowanych 154 podmiotów prowadzących działalność gospodarczą, z tego 24 sklepy z artykułami spożywczo-przemysłowymi, 15 robót budowlanych i wykończeniowych, 11 handel obwoźny, 8 catering, 7 roboty ogólnobudowlane związane ze wznoszeniem budynków, 6 punktów skupu mleka, 6 usług stolarskich i cieślarskich, 5 konserwacji i naprawy samochodów, 4 usługi transportowe, 4 skupy uboju i bydła, 4 sprzedaż hurtowa produktów rolnych i żywych zwierząt, 4 fryzjerstwo i pozostałe zabiegi kosmetyczne, 4 praktyki pielęgniarek i położnych, 3 punkty inseminacyjne, 3 naprawy i konserwacja maszyn rolniczych i leśnych, 3 sprzedaż pojazdów samochodowych, 3 działalności pomocnicze związane z ubezpieczeniami i funduszami emerytalnymi, 3 wydobywanie i sprzedaż żwiru piasku i gliny, 2 roboty związane z wierceniem studni, 2 produkcji wyrobów tartacznych, 2 usługi weterynaryjne, 2 sprzedaż detaliczna paliw, 2 usługi wulkanizacyjne, 2 sprzedaż hurtowa zboża i pasz dla zwierząt, 2 placówki gastronomiczne, 2 wykonanie instalacji ciepłych, wodnych wentylacyjnych i gazowych, 2 produkcja betonowych wyrobów budowlanych, 2 praktyka lekarska, 2 cięcie, formowanie i wykończenie kamienia ozdobnego i kamienia ozdobnego dla budownictwa, produkcja pozostałych wyrobów betonowych, cementowych, gipsowych (nagrobki) oraz pojedyncze działalności: sprzedaż nasion kwiatów i roślin, praktyka higienistki szkolnej, gospodarowanie odpadami, odprowadzanie i oczyszczanie ścieków, produkcja pieczywa i wyrobów ciastkarskich, organizowanie usług turystyczno-przyrodniczych, wykonanie konstrukcji pokryć dachowych, produkcja i sprzedaż mebli, usługi pogrzebowe, sprzedaż hurtowa artykułów przemysłowych, działalność rachunkowo księgowa, produkcja i sprzedaż ziemi ogrodniczej, naprawa i konserwacja maszyn, produkcja i sprzedaż zniczy, krawiectwo, instalowanie, naprawa i przewijanie silników elektrycznych.

3.2. Strategiczne kierunki rozwoju gminy

Opracowując Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych w gminie Rutki opierano się na dokumentach strategicznych mających w zakresie działania cele lub działania zbieżne z opracowanym dokumentem. Wszelkie działania zawarte w obszarach problemów społecznych znajdują swoje uzasadnienie w Planie Rozwoju Lokalnego Gminy na lata 2007-2013. Cele i zadania tworzące obszary problemów społecznych wpisują się w cele oraz kierunki polityki Planu Rozwoju Lokalnego uchwalonego w dniu 17 grudnia 2007r. Uchwałą Rady Gminy Rutki Nr 50/XIII/07.

Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Rutki

Misja Planu:

GMINA RUTKI:

- Obszarem nowoczesnego rolnictwa,
- Atrakcyjna dla inwestorów i rozwoju przedsiębiorczości,
- Bezpieczna i przyjazna społeczeństwu.

Cele Strategiczne:

CEL STRATEGICZNY A

Podniesienie konkurencyjności gminy przez rozbudowę i modernizację infrastruktury.

W tym ważne z punktu widzenia społecznego:

- remonty i modernizacja obiektów szkolnych,
- budowa, przebudowa, modernizacja obiektów sportowych (boiska, stadiony, sale sportowe itp.),
- budowa, przebudowa i modernizacja obiektów rekreacyjnych,

CEL STRATEGICZNY B

Rozwój rolnictwa i przedsiębiorczości mieszkańców.

W tym istotne działania prowadzące do osiągnięcia Celu Strategicznego B:

- wspieranie i promowanie rozwoju rolnictwa ekologicznego,
- wykorzystanie walorów przyrodniczych gminy przy tworzeniu gospodarstw agroturystycznych,
- wspieranie rozwoju i tworzenia przedsiębiorczości na terenie gminy,

- rozwój turystyki (zagospodarowanie terenów rekreacyjnych nad rzeką Narew)
- organizacja imprez promujących gminę.

CEL STRATEGICZNY C

Poprawa warunków życia mieszkańców Gminy Rutki.

Organizacja życia społecznego wymaga od ludzi odpowiedzialnych za ten proces dużej wrażliwości społecznej. Społeczeństwo oczekuje od władz lokalnych skutecznych działań poprawiających warunki życia mieszkańcom gminy. Mieszkańcy oczekują podjęcie działań prowadzących do poprawy bezpieczeństwa publicznego i społecznego, zapewnienie możliwości znalezienia pracy i dobrego poziomu szkolnictwa.

Działania prowadzące do osiągnięcia Celu Strategicznego C:

- uzbrajanie w infrastrukturę techniczną terenu gminy,
- modernizacja infrastruktury służącej bezpiecznemu dotarciu dzieci do szkoły,
- poprawa bezpieczeństwa publicznego,
- rozszerzenie form opieki socjalnej,
- wspieranie programów realizowanych przez podmioty niepubliczne w sferze pomocy socjalnej, psychologiczno-pedagogicznej, zapobiegających rozwojowi patologii społecznych,
- remont i modernizacja budynków szkolnych, boisk itp.
- zapewnienie powszechnego dostępu do internetu.

Podczas tworzenia strategii wykorzystano też zapisy w Programach gminnych, tj:

- Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w gminie Rutki na rok 2008,
 - Gminny Program Przeciwdziałania Narkomanii w gminie Rutki na rok 2008,
 - Gminny System Profilaktyki i Opieki nad dzieckiem i rodziną na lata 2006-2010
- by dokument strategiczny był jak najbardziej kompatybilny w pozostałymi programami.

3.3. System pomocy społecznej w gminie Rutki

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne środki, możliwości i uprawnienia.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Rutkach jest jednostką organizacyjną, utworzona na podstawie uchwały Nr 44/XI Gminnej Rady Narodowej w Rutkach z dnia 29.04.1990r. Przedmiotem działania Ośrodka jest realizacja zadań własnych i zleconych z zakresu pomocy społecznej zgodnie z obowiązującymi przepisami. Pracą Ośrodka kieruje kierownik, który reprezentuje go na zewnątrz. Zwierzchnikiem służbowym kierownika jest Wójt Gminy Rutki. Kierownik Ośrodka jest pracodawcą w rozumieniu przepisów kodeksu pracy oraz służbowym przełożonym wszystkich pracowników Ośrodka, w skład, których wchodzi:

- trzech pracowników socjalnych,
- trzech pracowników wykonujących usługi opiekuńcze,
- inspektor d.s zasiłków rodzinnych,
- księgowa.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Rutkach realizuje swe zadania na podstawie:

- ustawy o pomocy społecznej,
- ustawy o świadczeniach rodzinnych,
- ustawy o postępowaniu wobec dłużników alimentacyjnych i zaliczce alimentacyjnej,
- ustawy o dodatkach mieszkaniowych,
- ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi,
- ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii,
- ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie,
- ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy,
- ustawa o zatrudnieniu socjalnym,
- przepisów dotyczących samorządu gminnego, finansów publicznych, rehabilitacji zawodowej i społecznej, zatrudnienia osób niepełnosprawnych, zamówień publicznych i systemu ubezpieczeń społecznych ,
- ustawa o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych,
- przepisów wykonawczych do ustaw
- oraz statutu.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Rutkach prowadzi gospodarkę finansową na zasadach obowiązujących samorządowe jednostki budżetowe. Pomoc społeczna finansowana jest ze środków:

- budżetu gminy (realizacja zadań własnych),
- dotacji budżetu państwa (realizacja zadań zleconych gminie),
- dotacji budżetu państwa przeznaczonych na dofinansowanie zadań własnych,
- fundusze mogą pochodzić również z: darowizn, spadków, zapisów osób fizycznych i prawnych.

W realizacji zadań pomocy społecznej Ośrodek Pomocy Społecznej mając na względzie realizowanie integracji społecznej i jej polityki współdziała z wieloma jednostkami i instytucjami, a także z organizacjami pozarządowymi, również tymi posiadającymi status organizacji pożytku publicznego, a w szczególności ze Stowarzyszeniem Na Rzecz Edukacji, Rehabilitacji, Wsparcia Społecznego i Samorządności „Szansa” w Zambrowie.

Na co dzień współpracuje z Sądem Rejonowym w Zambrowie oraz Sądem Okręgowym w Łomży, Prokuraturą Rejonową w Zambrowie, Kuratorami Zawodowymi i społecznymi, Komornikami Sądowymi z terenu całego kraju, ze szpitalami w Zambrowie i Łomży oraz Szpitalem Psychiatrycznym w Choroszczy, z Zakładem Opiekuńczo-Lecznym w Ciechanowcu, z Zakładem Pielęgnacyjno-Opiekuńczym w Dworakach Staśkach, „Hospicjum p.w. Św. Ducha” w Łomży, domami pomocy społecznej województwa podlaskiego i województw ościennych, Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Zambrowie, Powiatowym Zespołem ds. Orzekania o Stopniu Niepełnosprawności w Łomży, ośrodkami pomocy społecznej z terenu całego kraju, Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Wojewódzkim Ośrodkiem Profilaktyki i Terapii Uzależnień w Łomży, Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną, Parafią Rzymsko-Katolicką w Rutkach oraz Grądach Woniecko, „Caritas” w Zambrowie, dzielnicowymi i kierownikiem Posterunku Policji w Rutkach, Zakładem Karnym w Grądach Woniecko, Placówką Opiekuńczo - Wychowawczą w Zambrowie oraz funkcjonującym przy niej Hostelu udzielającym wsparcia dla ofiar przemocy, szkołami podstawowymi oraz gimnazjami z terenu gminy oraz Kołak Kościelnych, Kulesz Kościelnych, Specjalnym Ośrodkiem Szkolno-Wychowawczym w Długoborzu, Ośrodkiem Szkolno-Wychowawczym dla Osób Niesłyszących i Słabo Słyszących w Otwocku, Bursą Szkolną w Zambrowie, szkołami średnimi, z przedstawicielem Gminnego Koła Emerytów i Rencistów, z lekarzami rodzinnymi i pielęgniarkami, z przedstawicielami Przedsiębiorstwa „Wspólnota mieszkaniowa” w Grądach Woniecko, a także z radnymi i sołtysami z terenu naszej gminy.

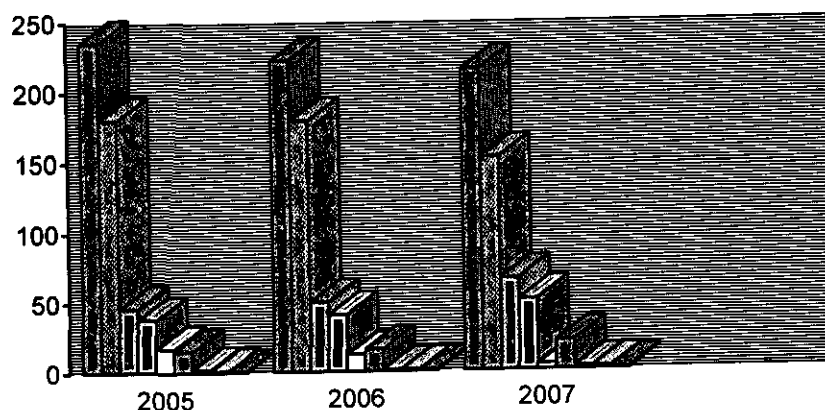
Proces poznawania sposobów funkcjonowania systemu pomocy społecznej w szczególności w jednostkach samorządowych mówi o klientach i powodach korzystania z pomocy społecznej. Poniższa tabela przedstawia powody udzielania pomocy i ilość świadczeniobiorców Ośrodka Pomocy Społecznej w Rutkach w przekroju ostatnich trzech lat.

Tabela Nr 3 Liczba rodzin objętych pomocą społeczną

POWÓD TRUDNEJ SYTUACJI ŻYCIOWEJ	LICZBA RODZIN (OSÓB W RODZINACH) OBJĘTYCH POMOCĄ SPOŁECZNĄ		
	2005	2006	2007
Ubóstwo	235 (975)	222 (896)	215 (840)
Bezrobocie	180 (729)	179 (694)	152 (583)
Niepełnosprawność	46 (156)	50 (154)	66 (177)
Bezradność w sprawach opiekuńczo -wychowaw. i w prowadzeniu gospodarstwa domowego	38 (227)	41 (250)	51 (291)
Potrzeba ochrony macierzyństwa	17 (104)	12 (69)	4 (22)
Długotrwała choroba	15 (55)	16 (58)	21(66)
Alkoholizm	2 (9)	1 (1)	2 (6)
Trudności w przyst. do życia po opuszczeniu zakładu karnego	1 (1)	1 (1)	2 (5)
Zdarzenia losowe	-	1 (5)	1 (6)
Kłeski żywiołowe lub ekologiczne	-	217	-

Źródło :Sprawozdania Ośrodka Pomocy Społecznej w Rutkach

Wykres 1. Powody przyznawania pomocy społecznej

Źródło: Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Rutkach

Potrzeby osób i rodzin korzystających z pomocy uwzględniane są tylko wtedy, gdy odpowiadają celom i możliwościom finansowym pomocy społecznej. Prawo do świadczeń z pomocy

społecznej przysługuje z następujących powodów: ubóstwa, sieroctwa, bezdomności, potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności, bezrobocia, niepełnosprawności, długotrwałej choroby, bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych, alkoholizmu lub narkomanii, trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego, klęski żywiołowej lub ekologicznej.

Jednostki samorządu terytorialnego w coraz większym stopniu prowadzi własną politykę pomocy społecznej, podejmując decyzję o przeznaczeniu na świadczenia odpowiednie kwoty w budżecie. Na realizację zadań zleconych z zakresu pomocy społecznej w gminie Rutki w 2007r. wydano 1 960 590 zł obejmując pomocą 648 rodzin. Najwięcej środków, aż 1 832 716 zł przyznano na wypłatę świadczeń rodzinnych.

Tabela Nr 4 Udzielone świadczenia – zadania zlecone

Formy pomocy	2005		2006		2007	
	Liczba osób, którym przyznano decyzję	Kwota świadczeń w zł	Liczba osób, którym przyznano decyzję	Kwota świadczeń w zł	Liczba osób, którym przyznano decyzję	Kwota świadczeń w zł
Zasiłki stałe	20	56919	24	67784	26	86650
Świadczenia rodzinne	553	965285	595	1648596	590	1832716
Zaliczka alimentacyjna	8	11620	9	36790	9	34080
Składka na ubezpieczenie zdrowotne i społeczne	13	4743	18	5583	23	7144
Zasiłki celowe na pokrycie wydatków zw. z klęską żywioł. lub ekologiczną	-	-	217	294792	-	-
Ogółem	592	1038567	863	2053545	648	1960590

Źródło :Sprawozdania OPS w Rutkach

Na zadania własne gminy w zakresie pomocy społecznej w 2007r. wykorzystane środki finansowe w kwocie 365 647 zł.

Tabela Nr 5 Udzielone świadczenia – zadania własne

Formy pomocy	2005		2006		2007	
	Liczba osób, którym przyznano decyzję	Kwota świadczeń w zł	Liczba osób, którym przyznano decyzję	Kwota świadczeń w zł	Liczba osób, którym przyznano decyzję	Kwota świadczeń w zł
Posiłek	264	45460	282	56480	266	52351
Zasiłki celowe	116	9770	124	37507	156	45204
Zasiłki okresowe	201	205371	193	241252	164	201028
Usługi opiekuńcze	12	68805	12	72625	14	67064
Ogółem	593	329406	611	407864	600	365647

Źródło :Sprawozdania OPS w Rutkach

Dokonując analizy danych w tabeli należy stwierdzić, że kwota środków finansowych na pomoc społeczną i inne świadczenia według powyższej tabeli sukcesywnie wzrasta. Analizując liczbę osób korzystających z poszczególnych rodzajów pomocy można zauważyć, że najwięcej osób korzysta z zasiłków okresowych, celowych jednorazowych oraz celowych w formie posiłku w ramach wieloletniego programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”.

Ubóstwo

Trudno znaleźć definicję uniwersalną, która zadawałaby większość teoretyków i badaczy ubóstwa. Najczęściej przyjmuje się określenie ubóstwa absolutnego jako wyznacznika sytuacji jednostki lub grup społecznych, których dochody są zbyt niskie, aby utrzymać się przy życiu i zdrowiu, oraz pojęcie ubóstwa subiektywnego, które występuje wówczas, gdy jednostka lub członkowie grupy określają siebie jako ubogich. Z punktu widzenia aktualnej sytuacji w Polsce jest istotne rozróżnienie ubóstwa jawnego odnotowanego statystycznie i ubóstwa ukrytego polegającego na nieujawnianiu nie rejestrowanych źródeł dochodów, np. praca na czarno, w szarej strefie.

Ubóstwo powoduje zaburzenia w wykonywaniu podstawowych funkcji rodziny i pogłębiającą się dysfunkcyjność tych rodzin. Ubóstwo określa się jako stan, w którym jednostce czy grupie społecznej brakuje środków na zaspokojenie podstawowych potrzeb, uznawanych w danej społeczności za niezbędne. Pod pojęciem „podstawowe potrzeby” kryje się poza wyżywieniem, którego niezbędności nikt nie kwestionuje takie potrzeby jak: ubranie, mieszkanie, zachowanie zdrowia, uzyskanie wykształcenia, uczestniczenie w świadczeniach kulturalnych.

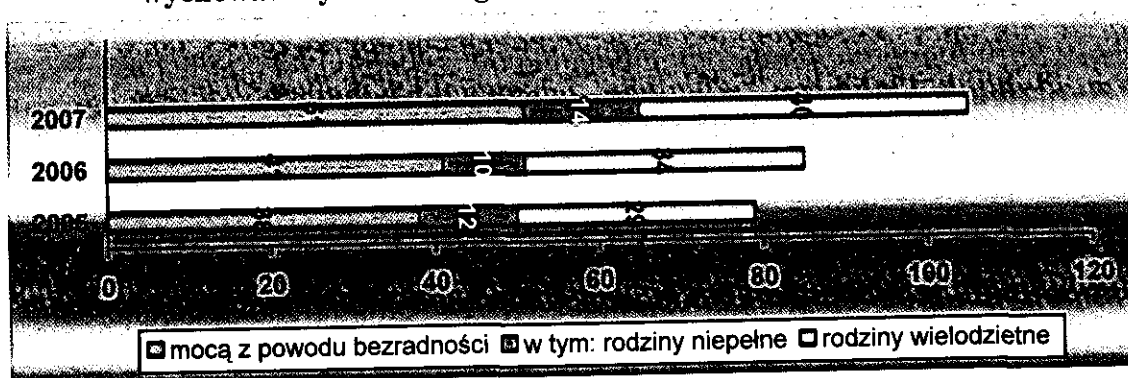
Ubóstwo jest głównym powodem przyznawania pomocy przez OPS w Rutkach. W roku 2005 pomocą społeczną z powodu ubóstwa objętych było 235 rodzin, w tym 975 osób w tych rodzinach,

roku 2006 objętych było 222 rodziny, w tym 896 osób w rodzinach, natomiast w roku 2007 objętych było 215 rodzin, w tym 840 osób w rodzinach.

Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego

Kolejną dysfunkcją uprawniającą do korzystania z pomocy społecznej jest bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego, w szczególności w rodzinach niepełnych i wielodzietnych. Jest to problem, który koncentruje się wokół rodziny. Najczęściej niezaradność rodziny w opiece i wychowaniu własnych dzieci łączy się z innymi dysfunkcjami takimi jak: uzależnienie od środków psychoaktywnych, przemoc domowa, zaburzenia równowagi systemu rodzinnego w sytuacjach kryzysowych, problemy w pełnieniu ról rodzicielskich, małżeńskich, zawodowych wyrażające się m. in. w postaci niedojrzałości emocjonalnej, problemach we współżyciu z ludźmi, trudnościach adaptacyjnych, niezaradności w prowadzeniu gospodarstwa domowego, problemy wychowawcze w środowisku rodzinnym, szkolnym ujawniające się w postaci zachowań buntowniczych, agresywnych, konfliktowych, łamania przez dzieci i młodzież panujących obyczajów, norm, wartości. Liczbę rodzin objętych pomocą społeczną z powodu bezradności przedstawia poniższy wykres:

Wykres 4. Liczba rodzin objętych pomocą z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych w szczególności w rodzinach niepełnych i wielodzietnych

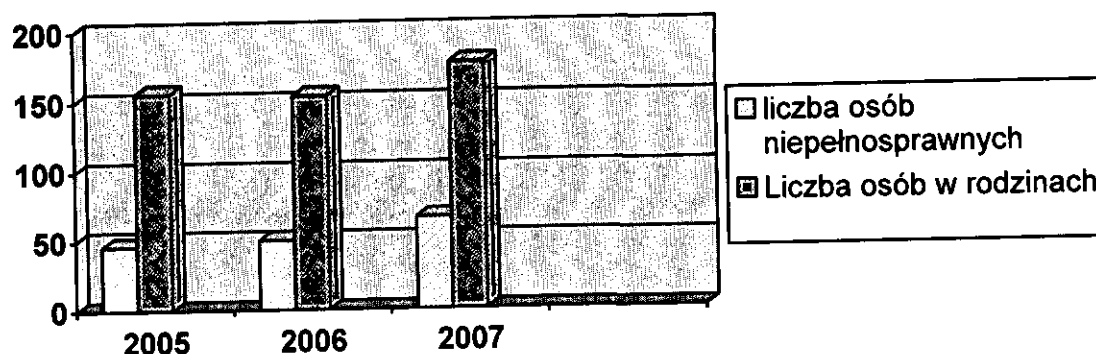

Źródło: Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Rutkach

Niepełnosprawność

Niepełnosprawność jest jednym z powodów trudnej sytuacji życiowej klientów pomocy społecznej. Liczbę osób objętych pomocą w poszczególnych latach przedstawia poniższy wykres:

Wykres 3. Liczba osób niepełnosprawnych objętych pomocą społeczną

Źródło: Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Rutkach

Jak wynika z powyższego pomocą społeczną z powodu niepełnosprawności w 2005r. skorzystało 46 rodzin, w 2006r. 50 rodzin a w 2007r. nastąpił wzrost i skorzystało z pomocy 66 rodzin.

3.4. Źródła podstawowych problemów społecznych i ich identyfikacja

Bezrobocie

Na poziom bezrobocia w Gminie Rutki bardzo duże znaczenie miała prywatyzacja zakładów zarówno w naszej gminie, jak i gminach sąsiednich. Obecnie bezrobotni dojeżdżają do pracy do pobliskich miast Zambrowa i Łomży. Każda prywatyzacja powodowała zmniejszenie się liczby zatrudnionych, a poszerzał się krąg bezrobotnych. Likwidacja miejsc pracy w istniejących jeszcze zakładach w Rutkach również przyczyniła się do wzrostu bezrobocia, między innymi Gminna Spółdzielnia „SCH” zatrudniała ponad 200 osób, a obecnie pracuje kilka osób, tak samo Spółdzielnia Kółek Rolniczych, w której pracowało ponad 100 osób, a obecnie zatrudniona jest jedna osoba. Na poziom bezrobocia wpłynęła również likwidacja PGR w Grądach Woniecko, w którym pracowało ponad 500 osób, co spowodowało zubożenie ludności tej wsi, ponieważ był to jedyny zakład dający możliwość zatrudnienia dla większej liczby osób.

Na terenie gminy nie ma zakładów przemysłowych, w których nasi bezrobotni mogliby znaleźć pracę. Z analizy zarejestrowanych 154 podmiotów gospodarczych na terenie gminy wynika, że są to głównie drobni przetwórcy, zajmujący się handlem spożywczym, bądź drobnymi usługami, którzy nie tworzą nowych miejsc pracy, lecz sami prowadzą swoje zakłady. Zjawisko to nie sprzyja

spadkowi bezrobocia, a osoby poszukujące pracy są zmuszeni szukać zatrudnienia daleko od miejsca zamieszkania. Rozwiązaniem istniejącego stanu rzeczy będzie jedynie tworzenie nowych miejsc pracy, a te mogą być tworzone poprzez rozwój bądź powstanie nowych zakładów pracy. W Grądach Woniecko przed kilkoma laty powstał Zakład Karny, lecz praca w tego typu jednostce wymaga specjalistycznych kwalifikacji i predyspozycji, w którym zostało kilka osób zatrudnionych z terenu gminy.

Według danych statystycznych Powiatowego Urzędu Pracy w Zambrowie wynika, że z całego powiatu najwięcej osób bezrobotnych zamieszkałych na wsi wywodzi się z **Gminy Rutki**. Wśród osób zarejestrowanych dominują kobiety. Udział procentowy bezrobotnych kobiet w stosunku do roku poprzedniego zmalał, w 2007r. zarejestrowanych kobiet było 234, zaś w marcu bieżącego roku 222. Liczba mężczyzn uległa minimalnemu zwiększeniu w 2007r. wyniosła 198, zaś w marcu bieżącego roku 199.

Liczba bezrobotnych w wieku do 25 lat zmalała, w roku 2007 wyniosła 102, w marcu bieżącego roku 88, natomiast liczba bezrobotnych powyżej 50 roku życia zwiększyła się w stosunku do roku poprzedniego i w 2007r. wynosiła 67 osób, natomiast w marcu bieżącego roku 68 osób. Bezrobotnych nowo zarejestrowanych w ciągu miesiąca grudnia 2007r. było 47 osób, natomiast w ciągu miesiąca marca 2008r. było 26 osób. Wyrejestrowanych w grudniu 2007r. było 30 osób, natomiast w marcu 2008r. 25 osób.

Według danych PUP wynika, że najliczniejszą grupę stanowili bezrobotni nie posiadający żadnego zawodu. Są to osoby nie posiadające świadectwa czy dyplomu ukończenia szkoły lub odpowiedniego kursu oraz osoby, które nie posiadają udokumentowanej ciągłości pracy w okresie minimum 1 roku w tym samym zawodzie. Grupa bezrobotnych bez zawodu obejmuje głównie osoby z wykształceniem gimnazjalnym i poniżej oraz z wykształceniem średnim ogólnokształcącym.

Rynek pracy na terenie gminy Rutki przedstawia załączona tabela według stanu na koniec grudnia 2005r., 2006r. 2007r. a także na koniec stycznia 2008r., lutego 2008r. i marca 2008r.

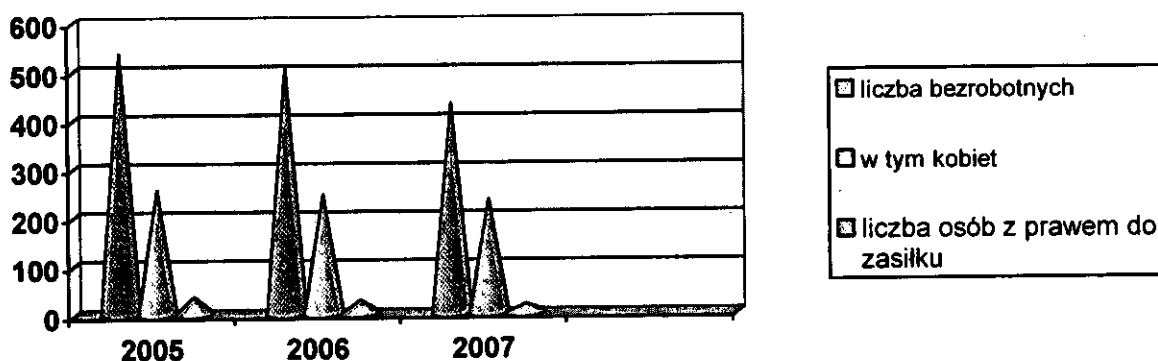
Tabela Nr 6 Rynek pracy w Gminie Rutki

RYNEK PRACY W GMINIE RUTKI						
WYSZCZEGÓLNIENIE o - ogółem k - kobiety	GRUDZIEŃ 2005r.	GRUDZIEŃ 2006r.	GRUDZIEŃ 2007r.	STYCZEŃ 2008r.	LUTY 2008r.	MARZEC 2008r.
BEZROBOTNI ZAREJESTROWANI stan w końcu miesiąca	o 536 k 300	505	432	456	419	423

		k	255	245	234	245	222	222
w t y m	zwolnieni z przyczyn dotyczących zakładu pracy	o		6	4	4	3	3
		k	2	2	3	2	1	1
	z prawem do zasiłku	o	35	28	19	28	31	24
		k	8	6	5	3	5	3
	niepełnosprawni	o	2	4	1	2	1	1
		k	2	1	1	1	1	1
	DŁUGOTRWALE BEZROBOTNI	o	408	386	324	324	303	304
		k	201	196	181	174	168	168
	BEZROBOTNI W WIEKU DO 25 LAT	o	140	126	102	116	88	88
		k	67	62	56	70	52	51
	BEZROBOTNI POWYŻEJ 50 ROKU ŻYCIA	o	57	64	67	72	69	68
		k	20	22	26	28	27	27
	BEZROBOTNI BEZ KWALIFIKACJI ZAWODOWYCH	o	149	143	130	132	123	127
		k	88	90	90	92	84	87
	BEZROBOTNI NOWO ZAREJESTROWANI w ciągu miesiąca "napływ"	o	34	33	47	52	29	26
		k	11	8	17	22	13	11
w t y m	zarejestrowani po raz pierwszy	o	5	4	4	7	13	3
		k	2	1	1	4	6	1
	BEZROBOTNI WYREJESTROWANI w ciągu miesiąca "odpływ"	o	41	38	30	30	65	25
		k	22	14	11	12	35	11
w t y m	podjęcia pracy	o	12	11	14	17	19	15
		k	9	5	2	10	9	7
w t y m	pracy niesubsydiowanej	o	12	8	10	19	19	13
		k	9	3	2	9	9	6

prac interwencyjnych	o	0	1	1	0	0	0
	k	0	1	0	0	0	0
robót publicznych	o	0	0	0	0	0	0
	k	0	0	0	0	0	0
otrzymania środków na wyposażenie stanowiska pracy dla bezrobotnego	o	0	2	0	0	0	1
	k	0	1	0	0	0	1
otrzymania środków na działalność gospodarczą	o	0	0	3	1	0	1
	k	0	0	0	1	0	0
rozpoczęcia szkolenia	o	1	0	0	1	5	4
	k	0	0	0	0	0	0
rozpoczęcia stażu	o	0	1	0	0	19	1
	k	0	1	0	0	18	1
rozpoczęcia przygotowania zawodowego	o	0	0	1	0	0	1
	k	0	0	1	0	0	1
niepotwierdzenia gotowości do podjęcia pracy	o	24	24	14	10	18	4
	k	10	7	8	2	6	2
POSZUKUJĄCY PRACY stan w końcu miesiąca	o	1	0	0	0	0	0
	k	1	0	0	0	0	0

Wykres 2. Stopa bezrobocia w Gminie Rutki

Źródło: Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Zambrowie

Bezrobocie w gminie Rutki jest bardzo dużym problemem. Mimo spadku, co wynika z wcześniejszej analizy problem dotyczy w szczególności osób, które mają niskie wykształcenie, brak kwalifikacji zawodowych, oraz uzależnienie od pomocy społecznej i dziedziczenie bezrobocia oraz brak miejsc pracy na terenie naszej gminy. Wszystkie te czynniki kumulują się ze sobą i powodują niską samoocenę, małą aktywność zawodową, co doprowadza społeczeństwo do kompleksów. Poprzez kompleksy pogłębia się frustracja, czyli poczucie winy i rodzaj wstydu, że nie okazał się dość fachowy, dość utalentowany, dość konkurencyjny, by ów nowoczesny i ze wszech miar atrakcyjny świat gospodarki rynkowej okazał się jego światem.

Alkoholizm i narkomania

Zjawisko to w naszej gminie stwarza problem złożony i trudny do przezwyciężenia. Kolejnym, niepokojącym faktem jest to, iż liczba osób uzależnionych podwyższa się w szybkim tempie. Niezwykle trudno jest wskazać faktyczne dane liczbowe na temat jednostek borykających się z problemem alkoholowym. Ośrodek Pomocy Społecznej koordynuje realizację Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii. W ramach obowiązków Ośrodek zajmuje się obsługą Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. W roku 2007 do GKRPA wpłynęło 18 wniosków o podjęcie czynności zmierzających do leczenia odwykowego, z tego 8 wniosków skierowano na badanie przez biegłych lekarzy sądowych, 5 wniosków skierowano do Sądu Rejonowego w Zambrowie w celu wydania postanowień o podjęcie leczenia odwykowego, w pozostałych przypadkach przeprowadzono rozmowy profilaktyczno – motywacyjne.

W gminie Rutki, na zlecenie Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, opracowywany jest co roku Gminny Program Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, będący rokrocznie, załącznikiem do niniejszej Strategii. Stanowi on kluczowy dokument w rozwiązywaniu problemu alkoholizmu na terenie gminy. Na jego podstawie, Gmina Rutki poprzez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych wraz z innymi podmiotami, podjęła się realizacji następujących zadań:

1. podejmowanie czynności zmierzających do orzeczenia o zastosowaniu obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie leczenia odwykowego, wobec osób, które w związku z nadużywaniem alkoholu powodują rozkład życia rodzinnego, demoralizację małoletnich, uchylają się od pracy albo systematycznie zakłócają spokój lub porządek publiczny (art. 41, art. 24, 25, 26 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi):

- udzielanie informacji o trybie kierowania na leczenie odwykowe,

- rozmowy z osobami uzależnionymi w celu umotywowania do podjęcia dobrowolnego leczenia,
 - udzielanie informacji o instytucjach, które służą pomocą osobom z problemem alkoholowym i członkom ich rodzin,
 - udzielanie bieżących informacji lub podejmowanie interwencji w sprawach związanych z leczeniem odwykowym,
 - przyjmowanie wniosków (od członków rodzin i Policji) o skierowanie na leczenie odwykowe osób uzależnionych, których miejsce zamieszkania stanowi teren Gminy Rutki,
2. wydawanie opinii o zgodności lokalizacji punktów sprzedaży napojów alkoholowych z uchwałami Rady Gminy.
 3. kontrole punktów sprzedaży i podawania napojów alkoholowych pod kątem przestrzegania zasad i warunków korzystania z zezwolenia na sprzedaż i podawanie napojów alkoholowych.
 4. opiniowanie projektów uchwał dotyczących liczby punktów sprzedaży napojów alkoholowych oraz usytuowania na terenie gminy miejsc sprzedaży, spożywania i podawania napojów alkoholowych.
 5. działania w zakresie profilaktyki uzależnień w szkołach.

Kolejnym najpowszechniejszym problemem społecznym w Polsce jest narkomania. Powszechnie znana jest skala trudności w leczeniu, rehabilitacji i readaptacji osób uzależnionych, w przywracaniu ich do normalnego życia. Termin narkomania określa stan uzależnienia od środków odurzających. Pojęcie to ma szerokie znaczenie i obejmuje nie tylko nałogowe używanie narkotyków, ale posługiwanie się wszelkimi środkami wywołującymi euforię odurzającą. Nawykowe odurzanie się narkotykami staje się zjawiskiem masowym i groźnym dla zdrowia i życia (nadużywanie silnych środków narkotycznych prowadzi do śmierci, samobójstw na tle narkomanii) i mienia (rabunki, kradzieże popełnione w celu zdobycia pieniędzy na zaspokojenie głodu narkotycznego). Na terenie gminy Rutki nie wystąpiły osoby korzystające z pomocy społecznej z powodu narkomanii.

Przemoc w rodzinie

Jak wynika z danych Posterunku Policji w Rutkach wzrasta liczba wdrażanych przypadków "Niebieskiej Karty"- procedury interwencji w sprawach przemocy domowej, w roku 2007 procedurą objęto 20 osób. Jednak z całą pewnością nie wszyscy cierpiący z powodu przemocy domowej szukają fachowej pomocy. Procedura i dokumentacja pozwala między innymi na rozpoznanie zaburzeń życia rodzinnego wywoływanych nadużywaniem alkoholu i stosowaniem przemocy, ułożenie planu pomocy członkom rodziny (dorosłym i dzieciom) oraz podjęciu działań interwencyjnych. Konieczne jest więc organizowanie szkoleń, porad, konferencji na taki temat.

Wskazane jest informowanie o "Niebieskiej Karcie", aby jak najwięcej osób dowiedziało się o istnieniu takich procedur. Należałoby wzmocnić działania służące wdrożeniu procedury "Niebieskiej Karty" na stałe do działań policji, pomocy społecznej w zintegrowanym systemie polityki społecznej.

Niewielka ilość organizacji społecznych i osób zaangażowanych w ich działalność oraz niewielkie doświadczenie tych podmiotów – to jeden z kluczowych problemów gminy Rutki. Jednym z czynników takiego stanu rzeczy są nawyki, przyzwyczajenia, postawy roszczeniowe i brak wiary w możliwość dokonania zmiany sytuacji poprzez wspólne działania. Powodem tego jest brak wzajemnego zaufania i obawa przed manipulacją ze strony innych osób, ale niestety wspólne inicjatywy w świadomości wielu mieszkańców wiążą się i kojarzą się z pracą kolektywną, z czymś z góry narzuconym.

Kwestia mieszkaniowa

W gminie Rutki według danych Urzędu Statystycznego w Łomży występuje ogółem 1621 mieszkań, w tym 6963 izb. Liczba osób przypadających na 1 mieszkanie wynosi 3,74, natomiast na jedną izbę 0,87 (stan na koniec 2006r.). Gmina Rutki posiada 2 budynki mieszkalne i 19 lokali mieszkalnych, z których większość będzie oddana do sprzedaży w drodze przetargów. Gmina nie posiada lokali socjalnych

Duża liczba zabudowy mieszkaniowej w gminie pochodzi sprzed 1970 roku. W gminach wiejskich tego typu zabudowania dochodzą do 40%. Stan tych lokali mieszkalnych jest różny, część z nich wymaga remontu.

Na terenie gminy Rutki dominuje zabudowa zagrodowa, gdzie przeważa budownictwo jednorodzinne, natomiast w miejscowości Grądy Woniecko będącej osiedlem po zlikwidowanym PGR „Wizna” występuje wyłącznie zabudowa wielorodzinna, w skład której wchodzi 1-2 piętrowe bloki. Stan techniczny tych budynków nie jest zadowalający, wymagają one modernizacji. Mieszkańcy miejscowości Grądy Woniecko korzystają z pomocy społecznej w formie dodatków mieszkaniowych w roku 2005 wystąpiło 113 rodzin, w roku 2006 103 rodziny natomiast w 2007r. 94 rodziny korzystało z pomocy w formie dodatków mieszkaniowych, które przeznaczone są na pokrycie części kosztów utrzymania mieszkań.

System opieki zdrowotnej

Mieszkańcy gminy Rutki korzystają z usług medycznych w Praktykach Lekarzy Rodzinnych, obsługiwanych przez trzech lekarzy rodzinnych, 5 pielęgniarek, 2 lekarzy stomatologów, 1 higienistkę szkolną, 2 położne oraz 2 ginekologów. W 2007r. ogółem objętych opieką zdrowotną skorzystało 3892 osób dorosłych oraz 2184 dzieci w wieku od 0-18 lat. Udzielonych zostało 26741 porad lekarskich, w tym dzieciom i młodzieży w wieku do 18 lat - 9041, osobom w wieku 65 lat i więcej 4175 porad oraz kobietom 12961 porad.

Wśród osób objętych opieką zdrowotną wystąpiło 778 osób dorosłych oraz 522 dzieci i młodzieży do 18 r.ż., u których stwierdzono schorzenia. Najwięcej osób było z rozpoznaniem choroby układu krążenia aż 323 osoby, natomiast najmniej ze schorzeniem niedokrwistości (anemii) – 7 osób. Niepokojącym problemem jest zwiększająca się liczba osób chorujących na gruźlicę w roku 2007 wystąpiło 7 osób, natomiast z chorobą nowotworową aż 14 osób oraz z cukrzycą 110 osób. Wśród dzieci i młodzieży do 18 r.ż. najwięcej osób wystąpiło z wadą wzroku 193 osoby oraz z wadami postawy aż 178 osób. Wśród dzieci i młodzieży występują również zaburzenia odżywiania 10 dzieci, otyłością 45 dzieci, cukrzycą 3 dzieci oraz z nadciśnieniem tętniczym 2 dzieci.

Mieszkańcy gminy Rutki w zakresie opieki ambulatoryjnej, lekarzy specjalistów i poradni specjalistycznych korzystają z usług Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej w Zambrowie.

Współczesne systemy ochrony zdrowia w państwach kładą coraz większy nacisk na promocję zdrowia, której istotą jest tworzenie warunków do zachowania zdrowia poprzez oddziaływanie na postawy, styl życia i otoczenie człowieka. W Polsce można dostrzec pierwsze elementy takiego podejścia do problematyki ochrony zdrowia (jak chociażby społeczne kampanie reklamowe), jednak wciąż najważniejszym problemem pozostaje powszechna dostępność do usług medycznych i ich ciągłość.

Edukacja i opieka nad dzieckiem

Na terenie gminy Rutki funkcjonują obecnie trzy szkoły podstawowe. Są to:

1. Szkoła Podstawowa im. 2 Pułku Ułanów Grochowskich w Rutkach, ul. 11 Listopada wyposażona w 16 sal lekcyjnych oraz pracownię komputerową i pełno wymiarową salę gimnastyczną. W skład kadry pedagogicznej tej szkoły wchodzi 28 nauczycieli, w tym 11 w niepełnym wymiarze czasu pracy.

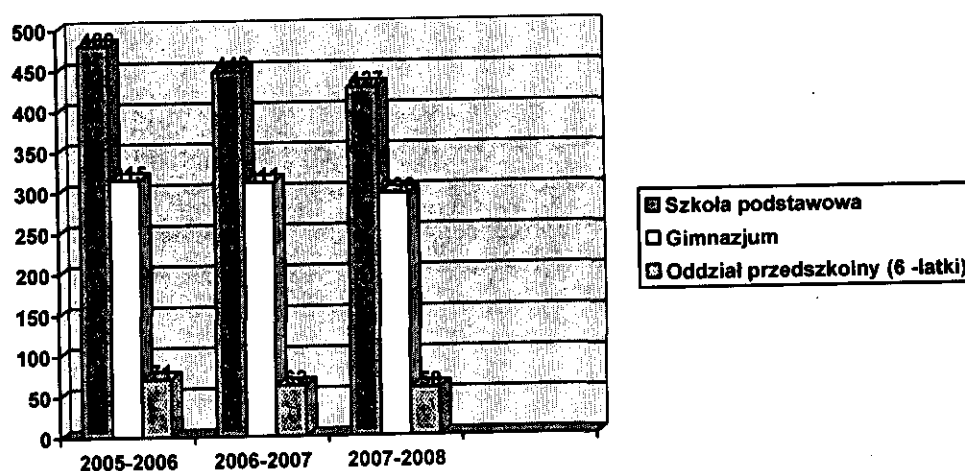
2. Szkoła Podstawowa im. Kpt. Władysława Raginisa w Grądach Woniecko, wyposażona w 9 sal lekcyjnych oraz pracownię komputerową i salę gimnastyczną o wymiarach 10 x 17m.. W skład kadry pedagogicznej tej szkoły wchodzi 11 nauczycieli, w tym 7 w niepełnym wymiarze czasu pracy.

3. Szkoła Podstawowa w Kołomyi – 18-312 Rutki, wyposażona w 5 sal lekcyjnych i salę gimnastyczną o wymiarach 6 x 11m. W skład kadry pedagogicznej tej szkoły wchodzi 13 nauczycieli, w tym 9 w niepełnym wymiarze czasu pracy.

W Rutkach istnieje również gimnazjum, które zatrudnia 26 nauczycieli, w tym 6 w niepełnym wymiarze czasu pracy. Gimnazjum dysponuje 12 salami lekcyjnymi i pracownią komputerową. Uczniowie gimnazjum korzystają z jednej sali gimnastycznej wspólnie z uczniami szkoły podstawowej.

Jednym z problemów występujących na terenie gminy jest brak opieki przedszkolnej. W związku z tym w ramach prowadzonych działań wynikających z Poakcesyjnego Programu Wsparcia Obszarów Wiejskich zostaną podjęte działania w celu zminimalizowania problemu.

Wykres 5. Liczba dzieci uczęszczających do szkół na terenie Gminy Rutki w roku szkolnym 2005/2006 - 2006/2007-2007/2008.

Źródło: Biuro Obsługi Szkół w Rutkach

Z powyższego wykresu wynika, że zmniejsza się liczba dzieci w wieku szkolnym, czego przyczyną jest mały przyrost naturalny.

Tabela Nr 7 Dostęp uczniów do szkoły w Rutkach

Wyszczególnienie	Rok szkolny 2005/2006	Rok Szkolny 2006/2007	Rok szkolny 2007/2008
Liczba uczniów dowożonych i dojeżdżających	553	517	488
Liczba uczniów dochodzących	242	242	235
Ogółem	795	759	723

Z powyższej tabeli wynika, że do szkół podstawowych i gimnazjum większość dzieci jest dojeżdżająca. Dzieci dochodzące to te, które zamieszkują miejscowość Grądy Woniecko, Kołomyję i miejscowość Rutki, w których znajdują się siedziby szkoły. Dzieci dowożone są 6-oma autobusami szkolnymi, których usługę świadczy firma przewozowa, a koszty z tym związane pokrywa Urząd Gminy w Rutkach.

Opiekę nad dzieckiem zapewnia nie tylko szkoła a w szczególności istotnym składnikiem środowiska wychowawczego jest rodzina. Obejmuje to proces socjalizacji dziecka, który wywiera bardzo duży wpływ a jego wychowanie oraz funkcjonowanie w życiu społecznym.

Rodzina jest uważana za naturalną i podstawową komórkę społeczną, jest fundamentem społeczności, która jak wyżej przedstawiono jest pierwszym środowiskiem wychowawczym wpływającym na osobowość i rozwój dziecka.

Rodzina jest zmienna, indywidualna i za każdym razem inna. Bardzo często na funkcjonowanie rodziny oddziałują negatywne czynniki, które prowadzą do dysfunkcji rodziny. A zatem rodzina dysfunkcyjna to taka, która w pełni nie potrafi wypełnić swoich funkcji i sprostać swoim obowiązkom względem dzieci i innych domowników. Społeczeństwo a w szczególności państwo powinno dążyć do wsparcia rodziny. Zgodnie z przepisami ustawy o pomocy społecznej pomoc powinna w miarę możliwości doprowadzić do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin poprzez przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych przy wykorzystaniu własnych środków i możliwości.

W gminie został uchwalony przez Radę Gminy Rutki Gminny Program Profilaktyki i Opieki nad Dzieckiem i Rodziną na lata 2006-2010 w celu podjęcia działań przez Ośrodek Pomocy Społecznej poprzez współpracę z Policją, Szkołą oraz innymi instytucjami w zakresie prowadzenia diagnozy środowisk i wczesnego ujawniania zjawisk patologicznych.

Do najczęściej występujących czynników wpływających negatywnie na funkcjonowanie rodziny należą:

- bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych w szczególności w rodzinach niepełnych i wielodzietnych,
- przemoc w rodzinie – Niebieska Karta,
- kierowanie dzieci do placówek opiekuńczo-wychowawczych i rodzin zastępczych.

Liczbowo przedstawiają to poniższe tabele

Tabela Nr 8 Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych w rodzinach korzystających z pomocy społecznej

LP	Rok stan na 31.XII	Ilość rodzin z problemem bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	Ilość osób w tych rodzinach
1	2005	38	227
2	2006	41	250
3	2007	51	291

Źródło: OPS Rutki

Analiza wskazuje, że ilość rodzin z problemem bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych w latach 2005 – 2007 ciągle wzrasta, co jest bardzo niepokojącym zjawiskiem.

Na terenie gminy w roku 2007 liczba dzieci umieszczonych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych wynosiła 5 osób, natomiast na terenie Powiatu wystąpiła jedna rodzina zastępcza, która objęła opieką 1 dziecko z terenu naszej gminy.

System opieki nad osobami starszymi i niepełnosprawnymi

Starość jest okresem trudnym, człowiek musi zostać do niej odpowiednio przygotowany. Na to, jak jest ten okres przeżywany, mają wpływ różne czynniki zarówno indywidualne, w tym genetyczne, jak i społeczne. Ludzie starsi stają się coraz mniej sprawni, coraz częściej chorują. Przygotowywanie się do starości stanowi nowe wyzwanie dla współczesnych społeczeństw. Największym problemem społecznym ludzi starszych jest samotność. Często człowiek starszy znajduje się w niekorzystnej sytuacji we własnej rodzinie. Seniorzy żyją najczęściej w rodzinach swych dzieci. Problem pojawia się wówczas, gdy starszy człowiek staje się niesprawny, albowiem zaczyna to obarczać rodzinę. Rodzina, mimo chęci i starań, nie zawsze sama jest w stanie zapewnić pełną pomoc seniorom. Dlatego, aby skuteczniej pomagać, ułatwiać tym ludziom życie, należy

wspierać rodzinę w jej funkcjach opiekuńczych.

Do najważniejszych problemów ludzi starszych można zaliczyć: samotność, chorobę, inwalidztwo, życie w ubóstwie, poczucie nieprzydatności, a w szczególności brak innych, zorganizowanych form aktywizacji osób starszych.

Wszystkie te problemy wskazują na istniejącą marginalizację osób starszych jako zbiorowości, czego przykładem może być stopniowe eliminowanie ich z aktywnego życia zawodowego i społecznego w momencie przekraczania granicy wieku emerytalnego. Osoby starsze boją się nie tylko chorób i niepełnosprawności, ale także osamotnienia i nietolerancji.

Jedną z podstawowych instytucji służących osobom starszym jest Ośrodek Pomocy Społecznej (OPS) działający na terenie każdej gminy. Celem głównym takiego ośrodka jest dążenie do jak największej samodzielności jej podopiecznych i ich aktywizacja w podejmowaniu działań zmierzających do poprawy jakości własnego życia.

Niskie dochody sprawiają, że osoby w starszym wieku należą do najbiedniejszej warstwy społecznej. Dlatego, aby temu zapobiec zostały powołane do działań różne instytucje niosące pomoc ludziom w podeszłym wieku. Dzięki pomocy środowiskowej, wiele osób starszych może uniknąć pobytu w domu pomocy społecznej (DPS), które często traktują jako zło konieczne. W sytuacji, kiedy starsi są przewlekłe somatycznie chorzy, upośledzeni umysłowo, psychicznie chorzy lub, gdy ze względu na wiek, stan zdrowia, sytuację rodzinną nie potrafią samodzielnie funkcjonować i nie można zapewnić im należytej opieki w miejscu zamieszkania, wówczas są kierowani do domu pomocy społecznej lub też do placówki opiekuńczo- leczniczej na okres 6 -ciu miesięcy. Do domów pomocy społecznej kierowane są również osoby przewlekłe chore, których stan zdrowia nie wymaga leczenia szpitalnego, natomiast uzasadnia potrzebę stałej opieki.

Na terenie gminy Rutki brak jest infrastruktury, która zaspokajałaby potrzeby mieszkańców gminy takich jak domy pomocy społecznej, placówki opiekuńczo-wychowawcze, ośrodki wsparcia. W wyniku tego Ośrodek Pomocy Społecznej w Rutkach świadczy usługi osobom starszym - z zadań własnych gminy w oparciu o uchwałę Nr 68/XVI/04 Rady Gminy Rutki z dnia 17 sierpnia 2004r. w sprawie szczegółowych zasad przyznawania i odpłatności za usługi opiekuńcze, zasad częściowego lub całkowitego zwolnienia z opłat, jak również trybu ich pobierania.

Osoby korzystające z usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania ponoszą opłatę w zależności od posiadanych dochodów i sytuacji rodzinnej. Zgodnie z § 3 ust. 4 cyt. uchwały usługobiorca nie ponosi odpłatności za przyznane usługi opiekuńcze, jeżeli dochód osoby samotnie gospodarującej lub osoby w rodzinie nie przekracza dochodu określonego w ustawie o pomocy społecznej art. 8 ust. 1.

W szczególnie uzasadnionych przypadkach, na wniosek usługobiorcy, poparty wnioskiem pracownika socjalnego może zostać częściowo lub całkowicie zwolniony z ponoszenia odpłatności na czas określony, zwłaszcza ze względu na:

- nadmierne wydatki związane z długotrwałą chorobą,
- nadmierne wydatki z przyczyn losowych,
- znaczne wydatki na leki,
- korzystanie z co najmniej dwóch rodzajów usług,

W roku 2007 z wyżej wymienionych usług korzystało 14 osób. Usługi te świadczone były przez 4 opiekunki zatrudnione w Ośrodku Pomocy Społecznej.

Zakres usług opiekuńczych obejmował w szczególności:

- pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych (pomoc w codziennych zajęciach, robienie zakupów, sprzątanie, gotowanie, załatwianie spraw urzędowych),
- opiekę higieniczną (mycie, kąpanie, ubieranie),
- zaleconą przez lekarza pielęgnację (dozowanie leków, prześcielanie łóżka, zapobieganie powstawaniu odleżyn i oparzeń, karmienie),
- w miarę możliwości, zapewnienie kontaktów z otoczeniem.

Ośrodek pomocy społecznej, przyznając usługi opiekuńcze, ustala ich zakres, okres i miejsce świadczenia. W dokumentacji znajdują się zaświadczenie lekarskie o stanie zdrowia uzasadniające korzystanie z usług opiekuńczych.

Z danych Ośrodka Pomocy Społecznej wynika, że w roku 2007 z pomocy w formie umieszczenia w domu pomocy społecznej korzystało 2 osoby.

Niepełnosprawność

Według danych z Narodowego Spisu Powszechnego, w Polsce występuje 5.456.700 osób niepełnosprawnych, co stanowi 14,3% populacji Polaków. Natomiast według danych z Powszechnego Spisu Rolnego w gminie Rutki jest 792 osoby niepełnosprawne, czyli 12,42% ogółu jej mieszkańców. Z ogółu osób niepełnosprawnych wynika, że mężczyzn jest 411 i kobiet 381. W wieku przedprodukcyjnym ogółem 17, mężczyzn 10 i kobiet 7, w wieku produkcyjnym ogółem 437, mężczyzn 258, kobiet 179, natomiast w wieku poprodukcyjnym ogółem 338, w tym mężczyzn 143, kobiet 195.

Według wykształcenia na terenie gminy występuje 5 osób niepełnosprawnych z wykształceniem wyższym (5 kobiet), 6 z policealnym (1 mężczyzna, 5 kobiet), 99 z zasadniczym zawodowym (60 mężczyzn, 39 kobiet), 481 z podstawowym (247 mężczyzn, 234 kobiet), 121 z podstawowym nieukończonym (57 mężczyzn, 64 kobiet). W rozróżnieniu aktywnych zawodowo

występuje 186 osób niepełnosprawnych, w tym 112 mężczyzn i 74 kobiet, biernych zawodowo 600 osób, 296 mężczyzn i 304 kobiet.

Problem niepełnosprawności, i tak znaczący, będzie wciąż rósł w związku ze starzeniem się społeczeństwa polskiego i niżem demograficznym, z którym się obecnie borykamy.

Aktem prawnym, który najpełniej określa zakres pomocy na rzecz osób niepełnosprawnych jest ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. Nr 123 z późn. zm.). Zgodnie z tym zapisem, rehabilitacja osób niepełnosprawnych oznacza zespół działań organizacyjnych, leczniczych, psychologicznych, technicznych, szkoleniowych, edukacyjnych i społecznych, zmierzających do osiągnięcia możliwie najwyższego poziomu funkcjonowania osób niepełnosprawnych, jakości życia i integracji społecznej, przy aktywnym uczestnictwie tych osób.

Na terenie Gminy brakuje zakładów pracy zatrudniających osoby niepełnosprawne, warsztatów terapii zajęciowej, miejsc gdzie te osoby mogłyby spędzać czas wolny. Brakuje również bezpośredniego dostępu do rehabilitacji. Niepełnosprawność jest zjawiskiem obecnym w gminie i dotyczy głównie osób dorosłych i raczej starszych. Wśród dzieci w wieku przedszkolnym gminę Rutki zamieszkuje 5 dzieci niepełnosprawnych, a w wieku szkolnym 23 osoby.

Bezpieczeństwo publiczne i patologie społeczne

Na terenie Gminy Rutki funkcjonuje jeden posterunek policji, w którym zatrudniony jest obecnie kierownik i 3 policjantów. Nad bezpieczeństwem czuwają również Ochotnicze Straże Pożarne w Rutkach, Kalinówce Basie i Kołomyjce. Straże dysponują sprzętem takim jak: 2 samochody typu „Jelcz” z autopompami oraz 2 samochody typu „Star” z autopompami, 3 pilarki, motopompa pływająca, zestaw hydrauliczny w skład, którego wchodzi nożyce do cięcia karoserii.

Jednym z głównych zadań Posterunku Policji, jak i całej Policji, jest poprawa stanu bezpieczeństwa ogółu społeczeństwa, zamieszkującego naszą gminę jak i przebywającego tu tylko chwilowo. W związku z tym podejmowane są różnorodne działania. Od reakcji na dane zdarzenie do działań mających na celu zapobieganie negatywnym zjawiskom. Przeprowadzane są spotkania, np.: z młodzieżą szkolną (Gimnazjum w Rutkach, Szkoły Podstawowe w Rutkach, Grądach Woniecko i Kołomyi), przedstawicielami samorządu lokalnego (m.in. sołtysi) oraz z mieszkańcami gminy, w trakcie, których policja stara się omówić zagrożenia jakie mogą dotknąć w/w grupy. W trakcie rozmowy dążą do wypracowania wspólnych rozwiązań, które zapobiegają tym zagrożeniom, następnie razem z odpowiedzialnymi osobami realizują je. Np. w zeszłym roku dzielnicowy PP w

Rutkach zorganizował konkurs dla dzieci szkół podstawowych mający na celu m.in. poprawę bezpieczeństwa dzieci: na drodze, w kontaktach z nieznajomym, w trakcie pracy w gospodarstwie, wypoczynku wakacyjnego, itp. W realizację konkursu włączyli się miejscowi przedsiębiorcy, Wójt, członkowie Ochotniczej Straży Pożarnej, nauczyciele.

Dodatkowo przedstawiciel PP bierze udział w grupie roboczej, zajmującej się ustalaniem gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych. Dzięki temu ma wpływ na to, w jakim kierunku ma rozwijać się gmina.

Podmioty, z którymi Policja na stałe współpracuje to: Wójt gminy, Kierownik Ośrodka Pomocy Społecznej, Prezes Ochotniczej Straży Pożarnej, a także sołtysi, lokalni przedsiębiorcy, przedstawiciele społeczeństwa.

Współpraca z OPS polega na wymianie informacji dot. głównie zagrożonych rodzin (np. przemocą, uzależnieniami a także ubóstwem, zamarznięciami). Policjant, wspólnie z pracownikiem OPS udaje się do rodziny, dzięki czemu możliwe jest udzielenie fachowej pomocy na wielu płaszczyznach (np. porady prawne, rozmowy profilaktyczne, pomoc psychologiczna). Współpraca ta polega także na zapewnieniu bezpieczeństwa pracownikowi OPS. Współpraca z OPS polega na podejmowaniu wspólnych działań prewencyjnych, mających na celu poprawę stanu bezpieczeństwa zarówno przeciwpożarowego jak i np. na drogach publicznych, tj. wspólne kontrole zagrożonych obiektów, przeprowadzanie spotkań uświadamiających np. na temat wypalania traw, pogadanki na temat zachowania się w trakcie różnego rodzaju zdarzeń (pożar, wypadek komunikacyjny, tonięcie).

Współpraca z Wójtem, sołtysami, społeczeństwem dotyczy przede wszystkim uzyskiwania informacji na temat zagrożeń, jakie występują w danym czasie, miejscu. Następnie wspólnie z w/w podmiotami starają się wypracować realne rozwiązania, które wcielane są w życie. Najczęściej spotykanym problemem są bezpańskie psy – szczególnie w Rutkach i Grądach Woniecko.

Współpraca z przedsiębiorcami polega głównie na pozyskiwaniu niezbędnych funduszy oraz na wymianie informacji dot. ewentualnych zagrożeń.

Doświadczenie posiadane przez Policję w rozwiązywaniu problemów społecznych można podzielić na dwie kategorie:

I **doświadczenia zbiorowe - instytucjonalne** (wypracowane przez instytucję w wieloletnich działaniach). Zaliczyć tu można procedury związane np. ze zjawiskiem przemocy w rodzinie, alkoholizmu, narkomanii. Duża część problemów społecznych jest niezmienna od wielu lat (np. alkoholizm). Policja (wcześniej Milicja) spotyka się z tym problemem. Wykształciła, więc procedury, dzięki którym pomoc zagrożonym osobom może być jak najbardziej skuteczna. Warto dodać, że procedury te są na bieżąco monitorowane i dopasowywane do nowej, zmieniającej się

sytuacji. Pracownicy Policji są szkoleni m.in. z zakresu skutecznego rozwiązywania problemów, z jakimi mogą spotkać się w codziennej pracy.

II doświadczenia indywidualne. Każdy człowiek posiada „własny bagaż doświadczeń”. Zdobyty w czasie pracy, wyniesiony z domu. Początkowo policjanci nie mają dużego „doświadczenia indywidualnego”. Codziennie jednak spotykają się z problemami ludzkimi, społecznymi, które staramy się skutecznie rozwiązać. Rozwiązanie instytucjonalne są rozwiązaniami uniwersalnymi, nie zawsze zdadzą egzamin „w życiu”. Policjant z odpowiednim doświadczeniem powinien jednak wiedzieć jak zastosować je skutecznie w praktyce.

Czynniki wspomagające rozwiązywanie problemów społecznych i stanowiące przeszkodę:

Czynniki negatywne – to przede wszystkich niechęć ludzi, aby im pomóc (np. alkoholik, który nie chce przestać pić, nie czuje, że jego picie to problem także dla osób, które go otaczają). Bardzo dużą przeszkodę stanowi „znieczulica” wśród społeczeństwa. Ludzie nie chcą „mieszać” się w sprawy innych – nawet, jeżeli wiedzą, że np. sąsiad bije żonę to nikt nie reaguje, nie zgłasza tego choćby anonimowo. Podobne zjawiska występują także w stosunku np. do osoby z problemem alkoholowym. Rodzina często woli utrzymać problem w ukryciu, gdyż wstydzi się tego. W dużej części społeczeństwa istnieje pewne przyzwolenie na picie, gdyż to „nic złego, przecież narkotyków nie bierze”, itp.

Czynniki pozytywne – współpraca różnych instytucji na terenie Gminy, dzięki czemu można udzielić kompleksowej pomocy, osobom, które jej potrzebują. Dobre przygotowanie pracowników tych instytucji. Wzrastająca świadomość ludzi na temat zagrożeń, sposobu, w jaki można z nimi walczyć (potrzebna jest jednak dalsza edukacja w tym zakresie). Nietypowym czynnikiem pozytywnym jest rozwój technologiczny a co za tym idzie większa dostępność do Internetu – do ludzi można, więc docierać za pomocą nowych środków (nie można do wszystkich dotrzeć „fizycznie”).

Na terenie gminy w zakresie rozwiązywania problemów społecznych Policja współpracuje głównie z Ośrodkiem Pomocy Społecznej, na terenie powiatu to Powiatowe Centrum Pomocy w Rodzinie. Posterunek Policji współpracuje także ze wszystkimi Szkołami z terenu gminy. Współpraca ze szkołami ma głównie na celu zapobieganie. Uświadamiają młodzież, aby sama nie padła ofiarą alkoholizmu, narkomani. Starają się propagować pozytywne wzorce.

Współpracują także z Urzędem Gminy, Ochotniczą Strażą Pożarną (często przedstawiciel OSP bierze udział w pogadankach z młodzieżą).

Współpraca z OPS czy szkołami stoi na bardzo wysokim poziomie. Posterunek Policji nie widzi potrzeby w jej zwiększaniu. Duże braki występują natomiast w zakresie współpracy z

Urzędem Gminy, głównie świetlicą. Brak jest wspólnych działań dot. organizowania czasu wolnego młodzieży. Należy zaznaczyć, że wynika to z przesłanek obiektywnych (brak jest odpowiedniej ilości pracowników, które mogłyby się tym problemem zająć: na Posterunku pracuje w chwili obecnej czterech policjantów, w świetlicy zatrudniona jest jedna osoba).

Tabela Nr 9 Wykaz przestępstw na terenie Gminy Rutki

Rodzaje przestępstw	Rok 2004	Rok 2007
Nietrzeźwi kierowcy		26
Przestępstwa drogowe	25	
Kradzieże energii elektrycznej	-	4
Uszkodzenia mienia	3	2
Kradzieże	21	7
Niecałkowite	3	1
Włamania	7	10
Wypadki drogowe	9	2
Znęcania	3	3
Inne	33	18
Razem	104	74

Źródło: Posterunek Policji w Rutkach

Tabela Nr 10 Wykaz wykroczeń na terenie Gminy Rutki

Rodzaje wykroczeń	Rok 2007
Przeciwko mieniu	23
Lesne	4
Przeciwko instytucjom	3
Drogowe	17
Ubezpieczenia społeczne	3
Porządek publiczny	20
Bezpieczeństwo osób	3
Szkodnictwo polne	2
Inne	8
Razem	83

Źródło: Posterunek Policji w Rutkach

Z przedstawionej tabeli wynika, że przestępczość na terenie Gminy Rutki w latach 2004 – 2007 kształtowała się na podobnym poziomie. Przestępstwa drogowe oraz kradzieże stanowiły najliczniejszą grupę przestępstw.

Do patologii społecznych zaliczamy przede wszystkim alkoholizm oraz inne uzależnienia, takie jak narkomania i nikotynizm, są to zauważalne zjawiska w obszarze pomocy społecznej, trudne do rozwiązania, gdyż zarówno ich źródłem, jak i ich skutkiem są inne problemy.

Nadużywanie alkoholu i środków psychoaktywnych powoduje szkody we wszystkich sferach życia człowieka. Głównymi problemami współwystępującymi wraz z uzależnieniami są bezrobocie, ubóstwo, dysfunkcje rodziny, długotrwała choroba, przestępczość – w tym przemoc w rodzinie. Wśród przyczyn popadania w alkoholizm można wymienić uwarunkowania społeczne, nieprawidłowe wzorce rodzinne, brak celów życiowych, utratę zatrudnienia.

Spożywanie alkoholu w nadmiernych ilościach niesie ze sobą wiele negatywnych konsekwencji, a w skrajnym wypadku prowadzi do uzależnienia. Konsekwencje nadużywania alkoholu są wielorakie. Można je podzielić na:

- fizjologiczne (zatrucia, choroby narządów wewnętrznych);
- problemy psychologiczne i egzystencjalne (próby samobójcze, wyobcowanie, zamknięcie się w sobie);
- problemy wypadków (wypadki w pracy i wypadki drogowe);
- dotyczące zachowania i ról społecznych.

Alkoholizm jest poważnym problemem społecznym, rzutującym na pozostałe sfery życia i generującym inne problemy społeczne. W szczególności alkohol prowadzi do wzrostu przestępczości, pogłębia ubóstwo, wywołuje przemoc w rodzinie. Dotyka coraz częściej młodzieży, a w skrajnych przypadkach nawet dzieci w wieku szkolnym. Aby go zwalczyć potrzebne są nie tylko programy dla już uzależnionych, ale również działania profilaktyczne zapobiegające uzależnieniom.

Ogólnopolskim problemem jest pojawienie się zjawiska narkomanii. W naszej społeczności grupą najmocniej narażoną na ten problem jest młodzież gimnazjalna, a także uczęszczająca do szkół ponadgimnazjalnych. Z danych Policji wynika, że na terenie naszej gminy nie było zdiagnozowanych przypadków.

Na podstawie opisanych powyżej danych oraz pracy na warsztatach została dokonana identyfikacja podstawowych problemów społecznych

Katalog problemów społecznych gminy Rutki

Lp	Nazwanie problemu społecznego	Przyczyny problemu społecznego
1	Brak jakichkolwiek form opieki przedszkolnej w gminie	- brak środków na wyposażenie i utrzymanie - problemy organizacyjne (zbyt wysokie wymagania formalne) - sytuacja materialna rodziców – niemożność płacenia za opiekę
2	Niezagospodarowany czas wolny dzieci i młodzieży	- problemy organizacyjne z zapewnieniem dojazdu - brak środków na wyposażenie i utrzymanie - brak osób zainteresowanych organizacją czasu wolnego (społeczników, grup nieformalnych, organizacji)
3	Bezrobocie	- niski poziom wykształcenia, małe umiejętności, złe nawyki - bierność, niechęć do zmiany - niekorzystna relacja pomiędzy wysokością wynagrodzenia a wysokością zasiłków
4	Rodziny niewydolne wychowawczo	- bezrobocie; narastające ubóstwo - alkoholizm lub nadużywanie alkoholu - niepełnosprawność (psychiczna) rodziców - rozbitcie rodzin, rodziny niepełne - brak bezpieczeństwa psychicznego
5	Przemoc w rodzinie	- nadużywanie alkoholu - zaburzenia emocjonalne (ukryta agresja) - kryzysy rodziny
6	Brak form opieki nad osobami starszymi	- samotność ludzi starszych - długotrwała ciężka choroba - konflikty rodzinne, odrzucenie

		- niskie renty i emerytury - brak ofert spędzania czasu wolnego dla osób starszych
7	Bezpieczeństwo	- nieodpowiednia infrastruktura, brak zabezpieczeń - brak odpowiednich ustawowych rozwiązań problemu bezpieczeństwa psów - wyrzucanie zwierząt przez mieszkańców - zbyt mała ilość etatów policji w porównaniu do potrzeb gminy - brak współpracy ze strony społeczeństwa - przypisanie etykiety „ormowca” i „donosiciela” osobom zgłaszającym przestępstwa - brak wyobraźni (pozostawianie kluczy w samochodzie, niezamykanie mieszkań) mieszkańców
8	Uzależnienia	- brak świadomości, że się jest uzależnionym - dziedziczenie nałogu - brak zagospodarowania czasu wolnego dzieci i młodzieży - brak reakcji lub spóźniona reakcja rodziny, osób bliskich - łatwość dostępu do alkoholu - brak kultury picia alkoholu - ogólnospołeczne przyzwolenie na picie alkoholu - wpływ grup rówieśniczych - zbyt duża wiara we własne możliwości – brak wyobraźni
9	Kompleksy mieszkańców	- brak wiary młodych ludzi we własne możliwości - niska samoocena - brak umiejętności autoprezentacji, pokazania własnych zdolności - dziedziczenie kompleksów „zaściankowości” - niepełnosprawność fizyczna i psychiczna - mały dostęp do ofert kulturalnych

3.5. Kapitał społeczny Gminy Rutki

Zasobami umożliwiającymi rozwiązywanie problemów społecznych określamy instytucje znajdujące się na terenie gminy, które działają w obszarze polityki społecznej i rozwiązują dane problemy. Są to zarówno jednostki samorządowe, jak i niepubliczne na przykład organizacje pozarządowe.

Zasoby społeczne występujące na terenie gminy Rutki :

Instytucja/organizacja	Pełnione role i zadania
Urząd Gminy Rutki	Zaspokajanie zbiorowych potrzeb mieszkańców
Ośrodek Pomocy Społecznej	Praca socjalna, zaspakajanie najpilniejszych potrzeb życiowych mieszkańców gminy
Biuro Obsługi Szkół w Rutkach	Wykonywanie zadań własnych gminy w zakresie oświaty
Gimnazjum w Rutkach	Edukacja i rozwój kultury z elementami zachowania tradycji
Szkoła Podstawowa w Rutkach, w Grądach Woniecko i w Kołomyi	Edukacja i rozwój kultury z elementami zachowania tradycji
Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	Monitorowanie i pomoc
Świetlica Wiejska w Rutkach, Zambrzycach Królach i w Mężeninie	Rozwój kultury i sportu, promocja regionu
Gminna Biblioteka Publiczna	Gromadzenie i udostępnianie księgozbioru, promocja regionu i rozwój kultury
Praktyka Lekarzy Rodzinnych	Opieka zdrowotna i profilaktyka
Parafia p.w. Św. Anny w Rutkach i Bożego Miłosierdzia w Grądach Woniecko	Szerzenie wiary, promocja dialogu społecznego i tolerancji
Ochotnicze Straże Pożarne	Ochrona przeciwpożarowa, pomoc w sytuacjach kryzysowych np. klęsk żywiołowych, promocja kultury
Młodzieżowe Drużyny Pożarnicze	Ochrona przeciwpożarowa organizowana przez młodzież, aktywizacja młodzieży
Stowarzyszenie Kulturalno-Oświatowo-Sportowe „KOS 1984r.”	Krzewienie kultury fizycznej
Związek Emerytów i Rencistów	Organizacja czasu wolnego dla emerytów i rencistów
Chór parafialny w Rutkach	Krzewienie kultury i muzyki religijnej
Schola dla dzieci i młodzieży	Krzewienie kultury i muzyki religijnej
Uczniowski Ludowy Klub Sportowy „TEMPO” przy Gimnazjum w Rutkach	Krzewienie kultury fizycznej
Uczniowski Klub Sportowy „CROSS” w Grądach Woniecko	Krzewienie kultury fizycznej
Koło Łowieckie „Słonka”	Ochrona zwierząt i rozwój tradycji i kultury łowieckiej
Kółka różańcowe	Szerzenie wiary, promocja dialogu społecznego i tolerancji

Aktywni sołtysi	Integracja lokalnego środowiska
Aktywni radni	Reprezentowanie interesów mieszkańców, podejmowanie decyzji w sprawach gminy, integracja lokalnego środowiska

Głównym narzędziem oceny uwarunkowań jest analiza SWOT. Jest to metoda służąca do badania otoczenia organizacji oraz analizy jej wnętrza, czyli określenia silnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń w uwarunkowaniach ekonomicznych, społecznych, politycznych i technologicznych). Analiza SWOT jest podstawą do określenia celów strategicznych. Ocena potencjału w aspekcie słabych i mocnych stron pozwala na określenie siły i słabości gminy w zakresie analizowanych sfer społecznych. Silny potencjał to baza umożliwiająca budowanie strategii, słabości, to problemy i ograniczenia do pokonania. Zagrożenia to ostrzeżenie przed niepożądanym rozwojem warunków zewnętrznych i szanse, to wsparcie i inspiracje dla lokalnej polityki społecznej.

Analiza SWOT oparta jest na prostym schemacie klasyfikacyjnym, w którym czynniki wpływające dzielimy na:

- wewnętrzne pozytywne – mocne strony
- wewnętrzne negatywne – słabe strony
- zewnętrzne pozytywne – szanse
- zewnętrzne negatywne – zagrożenia

Ocena potencjału w aspekcie słabych i mocnych stron pozwala na określenie siły i słabości gminy w zakresie analizowanych sfer społecznych. Silny potencjał to baza umożliwiająca budowanie strategii, słabości to problemy i ograniczenia do pokonania. Zagrożenia to ostrzeżenie przed niepożądanym rozwojem warunków zewnętrznych, szanse to wsparcie i inspiracje dla lokalnej polityki społecznej.

W poniższej tabeli przedstawiono mocne i słabe strony oraz szanse i zagrożenia, które wywierają istotny wpływ na wizję rozwoju społecznego gminy.

Analiza SWOT

Mocne strony	Słabe strony
- potencjał ludzki do wykorzystania - położenie geograficzne: droga krajowa nr 8, bliskość rzeki, dobra komunikacja w obrębie powiatu i województwa - bliskość parków narodowych i krajobrazowego; możliwość rozwoju rekreacji i turystyki - dobra (duża liczba) baza lokalowa w sołectwach i gminie – zasoby do wykorzystania - wielkość i potencjał produkcyjny gospodarstw rolnych - udział gminy w Lokalnej Organizacji Turystycznej „Brama na Bagna” i Lokalnej Grupie Działania „Brama na Bagna” - zaangażowanie wielu podmiotów w budowanie strategii rozwiązywania problemów społecznych - dobra lokalizacja na inwestycje, - przychyłność władz samorządowych dla inwestorów - niewielkie zanieczyszczenie powietrza atmosferycznego i wód powierzchniowych (gmina leży w obszarze „Zielonych Płuc Polski”, położenie z dala od dużych aglomeracji miejskich, - korzystne warunki dla rozwoju rolnictwa ekologicznego uprawiania różnych form turystyki wiejskiej i agroturystyki,	- mała aktywność społeczna na poziomie sołectwa - ograniczony dostęp do Internetu - brak wykwalifikowanej osoby do pozyskiwania środków na zewnątrz i realizacji projektów - niska świadomość społeczna - małe zainteresowanie prowadzeniem działalności agroturystycznej i produkcją żywności ekologicznej - niewystarczająca realizacja planu gospodarki odpadami - brak infrastruktury (przedszkola, sal gimnastycznych, boisk, placówek umożliwiających zagospodarowanie czasu wolnego) - brak funduszy na działania - brak organizacji pozarządowych - brak zaangażowania instytucji i partii politycznych w rozwiązywanie problemów społecznych - brak miejsc pracy – bezrobocie - brak perspektyw dla młodzieży kończącej szkoły – „ucieczka” z gminy - mała oferta organizacji czasu wolnego dzieci i młodzieży - brak specjalistycznych placówek opieki zdrowotnej - niska samoocena mieszkańców
Szanse	Zagrożenia
- stabilna polityka województwa i państwa - potencjał regionu - malejące bezrobocie - korzystna przebudowa połączeń komunikacyjnych - korzystna zmiana kursu walut - niska/stabilna stopa inflacji - szeroki dostęp do Internetu (dostęp do informacji) - przychylne nastawienie władz regionalnych - pozyskanie środków unijnych i umiejętne ich wykorzystanie - możliwość korzystania z pomocy ekspertów	- powiększanie się dysfunkcji rodzinnych, - postępujący proces ubożenia społeczeństwa, - powstanie chorób - alkoholizm, uzależnienia, - wzrost agresji wśród młodzieży – złodziejstwo, grupy przestępcze - rozpad rodziny, - utrata pracy, - utrata zdrowia, - brak lokalnych i regionalnych działań przeciwdziałających długotrwałemu bezrobociu,

- większe możliwości zdobycia wykształcenie (coraz większa liczba uczelni, kształcenie na odległość poprzez Internet)	- bierna postawa klientów w kwestii zmiany swojej sytuacji życiowej, - wzrost liczby osób starszych, niepełnosprawnych
---	---

Analiza SWOT wykonana w oparciu o aktualną sytuację społeczno- gospodarczą gminy Rutki niewątpliwie wskazuje, że mocną stroną gminy jest bardzo dobre położenie geograficzne i niewielkie zanieczyszczenie powietrza atmosferycznego i wód powierzchniowych (gmina leży w obszarze „Zielonych Płuc Polski”, położenie z dala od dużych aglomeracji miejskich, korzystne warunki dla rozwoju rolnictwa ekologicznego a także duży wachlarz do rozwinięcia agroturystyki oraz promowanie zdrowej żywności w związku z bliskością parków narodowych i krajobrazowych, duże możliwości uprawiania różnych form turystyki wiejskiej i agroturystyki, a także występowanie wolnych terenów do zagospodarowania pod inwestycje i jednocześnie przychylność władz samorządowych dla inwestorów.

Niestety gmina Rutki ma również wiele słabych stron. Jedną z nich to mała aktywność społeczna na poziomie sołectwa, w tym niska świadomość społeczna a także niska samoocena mieszkańców. W słabych stronach możemy zauważyć, że mimo atrakcyjnego położenia gminy jest małe zainteresowanie agroturystyką i produkcją żywności ekologicznej. Na przeszkodzie także stoi niewystarczająca realizacja planu gospodarki odpadami. W tym zauważono również braki w infrastrukturze gminy, w szczególności słabo rozwinięta infrastruktura sportowa i rekreacyjna, brak przedszkola, domu pomocy, organizacji pozarządowych, miejsc przeznaczonych na świetlice terapeutyczne, boisk. Słabe strony także mogą wynikać z brakiem funduszy na działania problemowe oraz minimalnym zaangażowaniem instytucji i partii politycznych w rozwiązywaniu problemów społecznych gminy. Od wielu lat gmina Rutki walczy z problemem bezrobocia, który mimo spadku nadal jest zagrożeniem do aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych. Ponadto dodatkowym utrudnieniem są występujące wśród beneficjentów postawy roszczeniowe oraz niski poziom edukacyjny tych osób, niechęć do podnoszenia bądź zmiany kwalifikacji.

Uczestnicy warsztatów analizując problemy i zasoby społeczne ocenili również poziom integracji Społecznej oraz pożądanego stanu w tym zakresie, stwierdzili, że występują słabe więzi między mieszkańcami, nieliczne przejawy wzajemnej pomocy i wspólnych działań.

4. KIERUNKI ROZWOJU GMINY RUTKI

4.1. Wizja

Wizja rozwoju jest określeniem takiego obrazu gminy, jaki chcieliby osiągnąć za 15 lat mieszkańcy – uczestnicy procesu planowania. Wizja określa bardzo ogólnie, dlaczego działamy, do czego dążymy, jakie chcemy osiągnąć cele, jeśli podejmujemy działania strategiczne. Wizja definiowana jest jako pozytywne wyobrażenie przyszłości organizacji lub osoby, wyprowadzone na podstawie uznanych wartości i idei, z którego wywodzą się cele i plany działania.

Wizję rozwiązywania problemów społecznych w Gminie Rutki określono na podstawie analizy sytuacji społecznej, wyodrębnienia obszarów problemowych oraz w wyniku prac warsztatowych w Gminie Rutki przyjęto następującą Wizję polityki społecznej:

Gmina Rutki w przyszłości jest miejscem przyjaznym i bezpiecznym dla mieszkańców. W gminie Rutki istnieje rozwinięta infrastruktura sportowa i rekreacyjna (boiska w większych miejscowościach, place zabaw dla dzieci i świetlice wiejskie, prężnie działający dom kultury i powszechny dostęp do Internetu). Mamy utwardzone drogi do wszystkich miejscowości, ścieżki rowerowe i do przeprowadzania bydła. Istnieje bogata oferta turystyczna, z ośrodkiem rekreacyjnym nad rzeką, kwatery agroturystyczne, pensjonaty. Szkoły mają bogatą ofertę edukacyjną i rekreacyjną. Mieszkańcy aktywnie organizują sobie czas wolny poprzez udział w różnych formach rekreacji, sportu i turystyki.

Wielu mieszkańców prowadzi działalność gospodarczą nieszkodzącą środowisku, za to tworzącą nowe miejsca pracy, umożliwiając likwidację bezrobocia i dobre zarobki. Powszechnie dostępna jest pomoc psychologiczna i pedagogiczna. Aktywnie i skutecznie działają instytucje wspierające rodzinę poprzez udzielanie profesjonalnego wsparcia. Osoby starsze, niepełnosprawne, ubogie otoczone są opieką oraz mają możliwość integracji społecznej. Mieszkańcy gminy są zintegrowani i aktywni, dbają o swoje otoczenie. Wspólnie z władzami realizują zadania wynikające ze strategii rozwiązywania problemów społecznych. Rutki mają prawa miejskie.

Strategia pozwala zaplanować harmonijny plan rozwoju, przygotować konspekt działań zgodny z wcześniej wypracowaną wizją, ze szczegółowym podziałem na najważniejsze obszary oraz ich poszczególne etapy realizacji. Pozwolą one przybliżyć nas do wcześniej ustalonych założeń.

Z powyższych oczekiwań, co do działań w obszarach rozwiązywania problemów społecznych można sformułować cel nadrzędny strategii.

4.2. Cele

Nadrzędnym celem strategii jest zaspokojenie potrzeb życiowych osób i rodzin oraz umożliwienie im bytowania w warunkach odpowiadających godności człowieka, doprowadzenie ich do życiowego usamodzielnienia oraz integracji ze środowiskiem.

Główne cele strategiczne określają, co zamierzamy osiągnąć i do czego przyczyniają się opisane osiągnięcia.

W wyniku prac warsztatowych, analizy SWOT, oraz analizy występujących problemów społecznych w gminie sformułowano następujące obszary:

Bezrobocie, ubóstwo,

Patologie społeczne (uzależnienia, przemoc w rodzinie, rodziny niewydolne wychowawczo),

Niezagospodarowany czas wolny dzieci i młodzieży,

Brak form opieki nad osobami starszymi

W ramach wyżej wymienionych obszarów zostały wyznaczone cele główne takie jak:

1. dla obszaru „Bezrobocie i ubóstwo”

Zwiększenie aktywności osób bezrobotnych oraz łagodzenie skutków bezrobocia, poprzez minimalizowanie ubóstwa. Podnoszenie wiedzy i zmiana kwalifikacji zawodowych, tworzenie warunków do zwiększenia miejsc pracy oraz aktywizacja osób bezrobotnych.

2. dla obszaru „Patologie społeczne (uzależnienia, przemoc w rodzinie, rodziny niewydolne wychowawczo)”

Zwiększenie świadomości i zagrożeń cywilizacyjnych oraz wzmocnienie działań wspierających rodzinę w sytuacjach kryzysowych. Zmniejszenie skutków uzależnień wśród rodzin i w środowisku. Ograniczenie zjawiska przemocy w rodzinie, integracja społeczna osób niepełnosprawnych a także poprawa stanu zdrowia mieszkańców gminy.

3. dla obszaru „Niezagospodarowany czas wolny dzieci i młodzieży”

Zwiększenie oferty oświatowej, edukacyjnej, kulturalnej oraz zapewniona opieka przedszkolna.

4. dla obszaru „Brak form opieki nad osobami starszymi”

Wysoka jakość życia osób starszych, i ich integracja ze środowiskiem.

Realizacja tych celów odbywać się będzie poprzez realizację zadań szczegółowych w poszczególnych latach.

4.3. Realizacja celów strategicznych w gminie Rutki

I. Obszar problemowy: Bezrobocie, ubóstwo

CEL STRATEGICZNY:

Zwiększenie aktywności osób bezrobotnych oraz łagodzenie skutków bezrobocia

Cele operacyjne:

1.1. Podnoszenie wiedzy i zmiana kwalifikacji zawodowych osób bezrobotnych

Działania:

- Szkolenia dla osób bezrobotnych
 - Doradztwo zawodowe, w tym szkolenia dla rolników i rodzin rolniczych
 - Podnoszenie wiedzy i kompetencji osób niepełnosprawnych
- 1.2. Tworzenie warunków do zwiększenia liczby miejsc pracy
- Promocja samo zatrudnienia
 - Szkolenia dla osób zainteresowanych działalnością gospodarczą
 - Wprowadzenie instrumentów preferencyjnych dla podmiotów gospodarczych tworzących nowe miejsca pracy

1.3 Aktywizacja osób bezrobotnych

- Analiza rynku pracy
- Wprowadzanie instrumentów aktywnej integracji (np. ze środków UE)

II. Obszar problemowy: Patologie społeczne (uzależnienia, przemoc w rodzinie, rodziny niewydolne wychowawczo)

CEL STRATEGICZNY:

Zwiększenie świadomości zagrożeń cywilizacyjnych (alkohol, narkotyki itp.). Wzmocnienie działań wspierających rodzinę w sytuacjach kryzysowych.

2.1 Podniesienie wiedzy mieszkańców gminy na temat uzależnień

- Kampanie informacyjne w gminie

2.2. Zmniejszenie zagrożenia alkoholizmem i narkomanią wśród młodzieży

- Edukacja na temat skutków uzależnień

- Propagowanie zdrowego stylu życia
- Zwiększenie kontroli sprzedaży alkoholu

2.3. Zmniejszenie skutków uzależnień wśród osób rodzin i w środowisku

- Zapewnienie dostępności do pomocy psychologicznej i pedagogicznej
- Wspieranie materialne rodzin osób uzależnionych
- Wskazywanie pozytywnych wzorców
- Udzielanie pomocy prawnej i medycznej

2.4. Ograniczenie zjawiska przemocy w rodzinie

- Uruchomienie systemu informowania o zjawisku przemocy
- Zapewnienie pomocy prawnej, psychologicznej i medycznej osobom potrzebującym
- Organizowanie doraźnych form opieki
- Poradnictwo i informacja
- Organizowanie grup wsparcia

2.5. Integracja społeczna osób niepełnosprawnych (psychicznie i fizycznie)

- Stworzenie systemu zbierania i przekazywania informacji o osobach niepełnosprawnych i dla osób niepełnosprawnych
- Stworzenie możliwości korzystania z różnych form zatrudnienia i terapii osób niepełnosprawnych (np. WTZ)
- Terapia rodziców i rodzeństwa osób niepełnosprawnych
- Edukacja dzieci i młodzieży na temat niepełnosprawności integracji osób niepełnosprawnych

2.6. Poprawa stanu zdrowia mieszkańców gminy

- Udostępnianie lokalu na dyżury specjalistów
- Organizacja specjalistycznych akcji profilaktycznych, w tym objazdowych,
- Organizacja kompleksowej pomocy „od badania do wyleczenia”
- Edukacja prozdrowotna

- Zwiększenie oferty medycznych usług specjalistycznych dla mieszkańców gminy

III Obszar problemowy: Niezagospodarowany czas wolny dzieci i młodzieży, brak opieki przedszkolnej

CEL STRATEGICZNY:

Zwiększenie oferty oświatowej, edukacyjnej i kulturalnej do potrzeb i oczekiwań społecznych

- 1.1. Wsparcie różnych form edukacji szkolnej i pozaszkolnej
 - Wspieranie rozwoju sportu szkolnego i innych zajęć rekreacyjnych
 - Organizacja i prowadzenie świetlic integracyjnych
 - Organizacja imprez sportowych, kulturalnych i artystycznych
 - Prowadzenie klubów sportowych
 - Eliminowanie barier w dostępie do edukacji
 - Optymalne wykorzystanie i wzmocnienie istniejącego potencjału szkoły i środowiska lokalnego – umożliwienie dostępu do istniejących obiektów mieszkańcom
 - Poprawa dostępności i jakości (rozbudowa) infrastruktury edukacyjnej, sportowej i kulturalnej
- 1.2. Zapewnienie opieki przedszkolnej jak największej liczbie dzieci
 - Uruchomienie przedszkoli we wszystkich większych miejscowościach gminy
 - Uruchomienie punktów świetlicowych w większych miejscowościach gminy

IV Obszar problemowy: Brak form opieki nad osobami starszymi

CEL STRATEGICZNY :

Poprawa jakości życia osób starszych na terenie gminy

- 1.1. Rozszerzenie usług opiekuńczych dla osób starszych
 - Zwiększenie liczby opiekunów społecznych
 - Zapewnienie dostępności opieki medycznej osobom starszym
 - Utworzenie domu opieki dla osób starszych

- Propagowanie zdrowego trybu życia dla osób starszych
- Stworzenie systemu opieki nad starszymi i przewlekle chorymi mieszkańcami

1.2. Integracja ze środowiskiem osób starszych

- Organizacja wolontariatu na rzecz osób starszych
- Edukacja osób starszych
- Organizacja imprez kulturalnych i rekreacyjnych dla osób starszych
- Utworzenie Klubów Seniora na terenie gminy

Poniżej przedstawiamy planowane działania, wskaźniki osiągania celów oraz osoby odpowiedzialne za realizację zadań w poszczególnych latach:

LP.	DZIAŁANIA / ZADANIA	HARMONOGRAM REALIZACJI	NAKLADY	WSKAŹNIKI OSIĄGANIA CELU \ MINIMUM REALIZACYJNE	ŹRÓDŁA DANYCH I ODPOWIEDZIALNI ZA REALIZACJĘ
1.	Szkolenia dla osób bezrobotnych	2005 – 2015	Fundusze pomocowe	Liczba i rodzaj szkoleń, liczba osób podejmujących zatrudnienie, wskaźniki bezrobocia.	Ośrodek Pomocy Społecznej, Powiatowy Urząd Pracy
2.	Doradztwo zawodowe (szkolenia dla rolników i rodzin rolniczych)	2005 – 2015	Bezinwestycyjnie	Liczba spotkań i szkoleń, liczba osób uczestniczących w spotkaniach i szkoleniach, wskaźnik bezrobocia	Ośrodek Pomocy Społecznej, Powiatowy Urząd Pracy, Urząd Gminy, LGD, PODR
3.	Podnoszenie wiedzy i kompetencji osób niepełnosprawnych	2005 – 2015	Fundusze pomocowe, PFRON, PCPR	Liczba i rodzaj szkoleń, liczba osób uczestniczących w szkoleniach, liczba osób podejmujących zatrudnienie,	Ośrodek Pomocy Społecznej, Powiatowy Urząd Pracy, PCPR, PFRON
4.	Promocja samozatrudnienia	2008 - 2015	Fundusze pomocowe, PUP, OPS	Liczba i rodzaj szkoleń, liczba osób uczestniczących w szkoleniach, wskaźnik zatrudnienia,	Urząd Gminy, OPS, PUP
5.	Wprowadzenie preferencyjnych dla instrumentów podmiotów	2008 - 2015	Budżet gminy Fundusze pomocowe	Wzrost poczucia bezpieczeństwa dla podmiotów gospodarczych,	Urząd Gminy

gospodarczych tworzących nowe miejsca pracy.						
6.	Analiza rynku pracy	2008 - 2015	Bezinwestycyjnie	Liczba konferencji, liczba osób uczestniczących, wskaźnik zatrudnienia, wskaźnik bezrobocia,	Powiatowy Urząd Pracy	
7.	Wprowadzenie instrumentów aktywnej integracji	2008 - 2015	Fundusze pomocowe	Liczba i rodzaj szkoleń, liczba osób uczestniczących, wskaźnik w liczbie podjętych działań,	Urząd Gminy, OPS, PUP	
8.	Kompanie informacyjne na temat uzależnień	2005-2015	Budżet gminy	Liczba spotkań i konferencji, liczba osób uczestniczących,	Urząd Gminy, OPS, GKRPA	
9.	Edukacja na temat skutków uzależnień	2005-2015	Budżet Gminy	Liczba i rodzaj szkoleń i spotkań, liczba osób uczestniczących, wskaźnik podjętych działań,	Urząd Gminy, OPS, GKRPA, Szkoła Podstawowa, Gimnazjum,	
10.	Propagowanie zdrowego stylu życia	2005-2015	Budżet gminy Fundusze pomocowe	Poprawa kondycji fizycznej i psychicznej u osób uzależnionych i współuzależnionych,	Urząd Gminy, OPS, GKRPA	
11.	Opracowanie i wdrożenie standardów profilaktyki i przeciwdziałania alkoholizmowi.	2005-2015	Budżet gminy Fundusze pomocowe	Poprawa kondycji fizycznej i psychicznej dzieci, młodzieży i dorosłych,	Urząd Gminy, OPS, GKRPA	
12.	Zapewnienie dostępności do pomocy	2005-2015	Budżet gminy	Poprawa kondycji psychicznej,	Urząd Gminy, OPS,	

	psychologicznej i pedagogicznej		Fundusze pomocowe	liczba osób korzystających z usług,	GKRPA
13.	Wspieranie materialne rodzin osób uzależnionych	2005-2015	Budżet gminy Fundusze pomocowe	Ograniczenie patologii, pełna realizacja zadania,	Urząd Gminy, OPS, GKRPA
14.	Wskazanie pozytywnych wzorców	2008-2015	Budżet gminy Fundusze pomocowe	Mniej dysfunkcji społecznych,	Urząd Gminy, OPS, GKRPA
15.	Udzielanie pomocy prawnej i medycznej	2008-2015	Budżet gminy	Liczba i rodzaj szkoleń, spotkań, konferencji, liczba osób uczestniczących.	Urząd Gminy, OPS, GKRPA
16.	Uruchomienie systemu informowania o zjawisku przemocy	2008-20015	Budżet gminy Fundusze pomocowe	Liczba odbytych kampanii przeciwko przemocy,	Urząd Gminy, OPS, GKRPA
17.	Zapewnienie pomocy prawnej, psychologicznej i medycznej osobom potrzebującym	2008-20015	Budżet gminy, Fundusze pomocowe	Ograniczenie patologii, pełna realizacja zadania,	Urząd Gminy, OPS, GKRPA
18.	Organizowanie form doradcznych form opieki	2008-20015	bezinwestycyjne	Ograniczenie patologii, pełna realizacja zadania,	Urząd Gminy, OPS, GKRPA
19.	Poradnictwo i informacja	2005-2015	bezinwestycyjne	Ograniczenie patologii, pełna realizacja zadania,	Urząd Gminy, OPS, GKRPA
20.	Organizowanie grup wsparcia	2008-2015	Budżet gminy Fundusze pomocowe	Ograniczenie patologii, pełna realizacja zadania,	Urząd Gminy, OPS, GKRPA

21.	Stworzenie systemu zbierania i przekazywania informacji o osobach niepełnosprawnych i dla osób niepełnosprawnych	2008-2015	bezinwestycyjne	Wzrost poczucia bezpieczeństwa osób niepełnosprawnych,	OPS, PCPR, PFRON
22.	Stworzenie możliwości korzystania z różnych form zatrudnienia i terapii osób niepełnosprawnych (np. WTZ)	2008-2015	Budżet gminy, PCPR, PFRON, OPS	Wzrost poczucia bezpieczeństwa osób niepełnosprawnych,	Urząd Gminy, PFRON, OPS, PCPR,
23.	Terapia rodziców i osób niepełnosprawnych	2008-2015	Budżet gminy, PCPR, PFRON, OPS	Wzrost poczucia bezpieczeństwa osób niepełnosprawnych,	Urząd Gminy, PFRON, OPS, PCPR,
24.	Edukacja dzieci i młodzieży o niepełnosprawności, integracja osób niepełnosprawnych	2008-2015	Budżet gminy, PCPR, PFRON, OPS	Wzrost poczucia bezpieczeństwa osób niepełnosprawnych,	Urząd Gminy, PFRON, OPS, PCPR,
25.	Udostępnienie lokalu na dyżury specjalistów	2008-2015	Budżet gminy Fundusze pomocowe	Poprawa stanu zdrowia,	Urząd Gminy, OPS
26.	Organizacja specjalistycznych akcji profilaktycznych,	2008-2015	Budżet gminy Fundusze pomocowe	Poprawa stanu zdrowia,	Urząd Gminy, OPS

27.	Edukacja prozdrowotna	2008-2015	bezinwestycyjne	Poprawa stanu zdrowia, poczucie bezpieczeństwa mieszkańców gminy,	Urząd Gminy, OPS
28.	Zwiększenie ofert medycznych, usług specjalistycznych dla mieszkańców gminy	2008-2015	Budżet gminy Fundusze pomocowe	Poprawa stanu zdrowia, poczucie bezpieczeństwa mieszkańców gminy,	Urząd Gminy, OPS
29.	Wsparcie rozwoju form edukacji szkolnej i pozaszkolnej	2008-2015	Budżet gminy Fundusze pomocowe	Większy dostęp do oświaty,	Urząd Gminy, Oświata
30.	Wsparcie rozwoju sportu szkolnego i innych zajęć rekreacyjnych	2008-2015	Budżet gminy Fundusze pomocowe	Poprawa kondycji fizycznej dzieci i młodzieży,	Urząd Gminy, Oświata, Organizacje Pozarządowe
31.	Organizacja i prowadzenie świetlic integracyjnych	2008-2015	Budżet gminy Fundusze pomocowe	Mniej dysfunkcji społecznych,	Urząd Gminy, Oświata, OPS
32.	Organizacja imprez sportowych, kulturalnych i artystycznych	2008-2015	Budżet gminy Fundusze pomocowe	Poprawa kondycji fizycznej i psychicznej dzieci, młodzieży i dorosłych,	Urząd Gminy, Oświata, OPS
33.	Prowadzenie klubów sportowych	2008-2015	Budżet gminy Fundusze pomocowe	Poprawa kondycji fizycznej i psychicznej dzieci, młodzieży i dorosłych,	Urząd Gminy, Oświata,

34.	Eliminowanie barier w dostępie do edukacji	2008-2015	Budżet gminy Fundusze pomocowe	Większy dostęp do oświaty,	Urząd Gminy, Oświata,
35.	Optymalne wykorzystanie i wzmocnienie istniejącego potencjału szkoły i środowiska lokalnego- umożliwienie dostępu do istniejących obiektów mieszkańcom	2008-2015	Budżet gminy Fundusze pomocowe	Większy dostęp do oświaty,	Urząd Gminy, Oświata,
36.	Poprawa dostępności i jakości (rozbudowa) infrastruktury edukacyjnej, sportowej i kulturalnej	2008-2015	Budżet gminy Fundusze pomocowe	Większy dostęp do oświaty,	Urząd Gminy, Oświata,
37.	Uruchomienie przedszkoli we wszystkich większych miejscowościach	2008-2015	Budżet gminy Fundusze pomocowe	Większy dostęp do oświaty,	Urząd Gminy, Oświata,
38.	Uruchomienie punktów świetlicowych w większych miejscowościach	2008-2015	Budżet gminy Fundusze pomocowe	Większy dostęp do oświaty,	Urząd Gminy, Oświata,
39.	Zwiększenie liczby opiekunów społecznych	2005-2015	Budżet gminy Fundusze pomocowe	Rozszerzenie usług opiekuńczych dla osób starszych,	Urząd Gminy, OPS
40.	Zapewnienie dostępności opieki medycznej osobom starszym	2008-2015	Budżet gminy Fundusze pomocowe	Poprawa stanu zdrowia osób starszych,	Urząd Gminy, OPS

41.	Utworzenie domu opieki dla osób starszych	2008-2015	Budżet gminy Fundusze pomocowe	Poprawa bezpieczeństwa psychicznego u osób starszych	Urząd Gminy, OPS
42.	Propagowanie zdrowego trybu życia dla osób starszych	2008-2015	bezinwestycyjne	Poprawa stanu zdrowia, poczucie bezpieczeństwa,	Urząd Gminy, OPS
43.	Stworzenie systemu opieki nad starszymi i przewlekłe chorymi mieszkańcami	2005-2015	Budżet gminy Fundusze pomocowe	Poprawa stanu zdrowia, poczucie bezpieczeństwa,	Urząd Gminy, OPS
44.	Organizacja wolontariatu na rzecz osób starszych	2008-2015	bezinwestycyjne	Poprawa bezpieczeństwa psychicznego u osób starszych,	Urząd Gminy, OPS
45.	Edukacja osób starszych	2008-2015	Fundusze pomocowe	Poprawa kondycji fizycznej i psychicznej u osób starszych,	Urząd Gminy, OPS,
46.	Organizacja imprez kulturalnych i rekreacyjnych dla osób starszych	2008-2015	Budżet gminy Fundusze pomocowe	Poprawa kondycji fizycznej i psychicznej u osób starszych,	Urząd Gminy, OPS,
47.	Utworzenie klubu seniora na terenie gminy	2008-2015	Budżet gminy Fundusze pomocowe	Poprawa kondycji fizycznej i psychicznej u osób starszych,	Urząd Gminy, OPS,

5. ZARZĄDZANIE REALIZACJĄ STRATEGII

Koordynatorem wdrażania Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych jest zespół ds. aktualizacji przy pomocy pracowników Ośrodka Pomocy Społecznej w Rutkach. Cele i działania realizowane będą przy współpracy różnego typu instytucji i organizacji z terenu Gminy Rutki oraz społeczności lokalnej. Strategia nie wyczerpuje wszystkich działań, które można by uwzględnić w dokumencie. Wybrano najważniejsze i najpilniejsze. Kryterium wyboru były praktyczne możliwości kontynuowania działań już realizowanych i nastawienie na zahamowanie i przeciwdziałanie negatywnym skutkom najważniejszych problemów społecznych. Aktywizację zaniedbanych środowisk, ze wskazaniem wybranych instrumentów realizacji i niektórych partnerów społecznych (organizacje pozarządowe).

Strategia jest dokumentem otwartym i wraz z upływem czasu zmiany potrzeb i możliwości będą wymagać uaktualnienia zgodnie z potrzebami społecznymi.

Przeglądy strategiczne będą realizowane cyklicznie każdego roku przed formułowaniem wniosków do budżetu przez samorządy lokalne tj. w IV kwartale roku. Członkowie zespołu, przy wyborze zadań do realizacji, będą brać pod uwagę zarówno nowe oczekiwania społeczności lokalnej i określonych grup społecznych, jak również zmieniające się czynniki środowiska zewnętrznego, np. nowe uregulowania prawne, społeczno-ekonomiczne czy nowe możliwości pozyskiwania środków zewnętrznych. Dlatego też przy wyborze zadań do realizacji na rok kolejny, zespół powinien uwzględniać nie tylko istniejące zapisy Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Rutki, ale także nowe, nie ujęte w nim zadania. Sprawozdanie ze spotkań wskazywać powinno priorytety w zakresie realizacji zadań przez OPS i poszczególne instytucje koordynujące w kolejnym roku budżetowym.

5.1. Monitoring Strategii

Monitoring jest to stała i ciągła obserwacja ilościowych oraz jakościowych zmian pewnych wielkości, mająca na celu zapewnienie informacji zwrotnych na temat skuteczności i efektywności wdrażania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Rutki, a także jego ocenę i zmianę (tam, gdzie jest to konieczne). Monitoring służy badaniu i ocenie sposobu oraz efektywności dochodzenia do wyznaczonych celów i zadań, a także poziomu ich osiągania. Wskazane byłoby, aby corocznie w okresie wiosennym (pierwsze spotkanie w 2009 r.), zespół spotykał się w celu monitorowania przebiegu realizacji zadań (wyznaczonych do realizacji w roku poprzednim) i osiągania celów operacyjnych. Na spotkania te poszczególne instytucje koordynujące powinny przygotować sprawozdania z realizacji wyznaczonych dla nich zadań i przekazywać je do Ośrodka Pomocy Społecznej. Zespół dokonywał będzie oceny zadań realizowanych w roku poprzednim bądź realizowanych obecnie, identyfikował będzie problemy, które ograniczyły bądź uniemożliwiły realizację zadań wyznaczonych oraz proponował niezbędne korekty i zmiany w zakresie tych zadań. Tym samym roczny cykl przeglądu i monitoringu Strategii zostanie zamknięty.

5.2. Źródła finansowania

Zidentyfikowane cele i działania w zakresie rozwiązywania problemów społecznych w gminie Rutki wymagają odpowiednich źródeł finansowania. Źródła te można podzielić na cztery grupy:

1. Pierwszą grupę stanowią środki finansowe pochodzące z budżetu gminy w zakresie finansowania zadań własnych gminy w zakresie pomocy społecznej oraz w innych obszarach ujętych w strategii.
2. Środki pochodzące z budżetu państwa na zadania zlecone gminie przez administrację rządową.
3. Środki finansowe pochodzące ze źródeł organizacji pozarządowych. Pozyskiwaniem tych środków powinny się zająć organizacje pozarządowe funkcjonujące na terenie gminy.
4. Europejski Fundusz Społeczny (EFS) poprzez działania zapisane w Sektorowym Programie Operacyjnym Rozwój Zasobów Ludzkich oraz Zintegrowanym Programie Operacyjnym Rozwoju Regionalnego, Poakcesyjny Program Wspierania Obszarów Wiejskich.

6. REALIZACJA STRATEGII W LATACH 2008-2009

Plan działania – realizacja zadań strategicznych

Zgodnie z potrzebami społecznymi, ustalonymi podczas spotkań roboczych z zespołem reprezentującym społeczność lokalną oraz zapisami Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Rutki planujemy w 2008 realizację następujących usług

I. Usługi dla dzieci i młodzieży:

1. Zwiększanie oferty rekreacyjnej i edukacyjnej dla dzieci i młodzieży w gminie, w tym organizacja wypoczynku wakacyjnego młodzieży szkoły podstawowej, realizacja programu - poznawanie regionu dla młodzieży w Grądach Woniecko, zajęcia sportowe z udostępnieniem hali sportowej,
2. Stworzenie oferty przedszkolnej dla dzieci z terenu gminy z zabezpieczeniem programu i placu zabaw.

II. Usługi dla rodzin:

3. Organizacja nowych wielofunkcyjnych świetlic środowiskowych poza miejscowością Rutki (z realizacją celów opiekuńczych, rekreacyjnych, pomocowych z wykorzystaniem lokali gminnych),
4. Organizacja warsztatów zajęciowych dla rodzin, z zakupem niezbędnych materiałów i dostosowaniem pomieszczeń,
5. Organizacja imprez rodzinnych, integracyjnych – w tym Dnia Rodziny podczas Dnia Rutek,
6. Realizacja usług psychologicznych i specjalistycznych odpowiadających na potrzeby gminy.

1. Prognozowany harmonogram realizacji Planu Działania

Główne etapy realizacji Planu Działania	ROK 2008				ROK 2009			
	I	II	III	IV	I	II	III	IV
Przygotowanie planu przez zespół roboczy, uspołecznienie, zatwierdzenie przez Wójta, Radę, konsultanta, ROPS Plan finansowy		X						
Ogłoszenie konkursów i spotkania konkursowe, zawarcie umów na realizację usług...		x	x	x				
Zapotrzebowanie środków finansowych na realizację usług		x	x	x				
Realizacja usługi I.1		x	x	x	x	x	x	X
Realizacja usługi I.2			x	X	x	x	x	X
Realizacja usługi II.3			x	x	x	x	x	X

Realizacja usługi II.4			x	x	x	x	x	X
Realizacja usługi II.5			x	x	x	x	x	X
Realizacja usługi II.6				x	x	x	x	x
Wsparcie szkoleniowe III				x		x		
Ocena działań, aktualizacja planu po ewaluacji strategii				x				x
Końcowa ocena, przygotowanie sprawozdań				x				x

Plan zapotrzebowania na środki finansowe

Rodzaje usług zgodnie z podziałem w punkcie 3, np.:	Kwota (w złotych)	% kwoty objętej Planem Działania
Usługi dla osób starszych	-	-
Usługi dla dzieci i młodzieży	211.305	65,76
Usługi dla rodzin	110.000	34,24
Usługi łączone (np.: dla dzieci i osób starszych)	-	-
Wsparcie szkoleniowe (szkolenia, warsztaty, wizyty studyjne, itp) – do 10% alokacji	-	-
Razem:	321.305	100% kwoty objętej Planem Działania

Plan działania określa usługi społeczne w oparciu o zapisy w planach rozwoju danej społeczności (w tym w oparciu o strategię rozwiązywania problemów społecznych). Gmina opracowuje i przedstawia plan działania w celu uzyskania funduszy umożliwiających zakup usług społecznych. Plan działania może obejmować dwa lata lub, łącznie z aktualizacjami, nawet więcej niż owe lata. Plan działania Gminy Rutki został zatwierdzony przez Zespół Zadaniowy oraz Radę Gminy i przyjęty do realizacji ze środków PPWOW na lata 2008-2009. W związku z realizacją Programu Integracji Społecznej w ramach Poakcesyjnego Programu Wsparcia Obszarów Wiejskich funkcję koordynatora pełni Pani Iwona Kalinowska Kierownik Ośrodka Pomocy Społecznej w Rutkach.

Inne programy i projekty szczegółowo realizujące strategię zostaną dołączone po spotkaniach aktualizacyjnych każdego roku przez zespół d.s strategii.

7. ZASADY REALIZACJI STRATEGII

Strategia powinna być realizowana z wykorzystaniem następujących zasad:

Zasada pomocniczości

Gmina koncentrować ma swe wysiłki na tych zadaniach, których wykonania nie może przekazać innym podmiotom i, które muszą zostać wykonane przez sektor publiczny. Zadania wytyczone w strategii dotyczą pomocy mieszkańcom gminy, ale w dużej mierze wykonane muszą zostać przy współpracy adresatów strategii z podmiotami publicznymi. Tam, gdzie jednostki społeczne będą w stanie poradzić sobie same ze swoimi problemami, instytucje publiczne ingerować nie będą.

Zasada solidaryzmu

Niektóre zadania i obowiązki muszą być rozłożone na wszystkich adresatów strategii. Dotyczy to głównie zadań z zakresu walki z bezrobociem, pomocy osobom niepełnosprawnym, zapobieganiu dysfunkcjom rodziny.

Zasada zrównoważonego rozwoju

Rozwój społeczno – gospodarczy przy realizacji projektów o dłuższym czasowo zasięgu zachodzić musi przy zachowaniu równowagi pomiędzy elementami ekologicznymi, społecznymi i przestrzennymi. Stanowi to warunek niezbędny do podniesienia poziomu życia na terenie gminy, jak i funkcjonowania miejscowych instytucji.

Zasada rozwoju wielokierunkowego

W początkowym etapie wdrażania strategii realizowane powinny być działania, w których gmina ma już pewne doświadczenie i są one łatwiejsze do wykonania. W kolejnym etapie wdrażane powinny być innowacyjne przedsięwzięcia.

Zasada równości szans do świadczenia usług publicznych

Zakłada się tu otwartość do świadczeń i usług publicznych. Adresaci programu liczyć mogą na wsparcie ze strony gminy, skoncentrowane głównie na uczestniczeniu w systemie świadczeń i usług publicznych (kształcenie, ochrony zdrowia, mieszkania).

Zasada orientacji na mieszkańców

Władze gminy, programując zadania, mają świadomość, że głównym podmiotem ich projektów są ludzie – społeczność lokalna gminy, mająca swoje potrzeby, ambicje i umiejętności. Działania muszą być tak zaplanowane, by pobudzić ich aktywność.

Zasada współodpowiedzialności

Za kształt i realizację powyższej strategii odpowiadają wszyscy, tj. władza gminy, podmioty współpracujące i adresaci programów.

Zasada partnerstwa publiczno – prywatnego

Zasada ta umożliwia łączenie wysiłków finansowych władz lokalnych z pomocą sektora prywatnego, co sprzyja płynności wprowadzanych działań, jak i tworzy dobre podłoże pod programowe konsorcja. Pozwala to na realizację ważnych przedsięwzięć społecznych oraz inwestycyjnych.

Zasada ciągłości działania

Gwarantuje to trwałość, jak i efektywność rozwiązań systemowych służących minimalizowaniu źródeł bezpieczeństwa socjalnego.

UWAGI KOŃCOWE

Niniejszy dokument pełni rolę schematu integrującego działania wszystkich uczestników życia społecznego w gminie Rutki, a przede wszystkim pozwoli postrzegać gminę jako zintegrowaną społeczność lokalną. Tworzy długofalową wizję rozwiązywania problemów społecznych, a osiągnięte cele będą promować naszą gminę. Wdrożenie strategii pozwoli stawić czoła szybko zmieniającej się rzeczywistości i jednocześnie unikać poważnych konsekwencji dla społeczeństw, na skutek eliminowania ryzyka i poczucie bezsilności wobec radykalnych zmian społeczno-gospodarczych.